

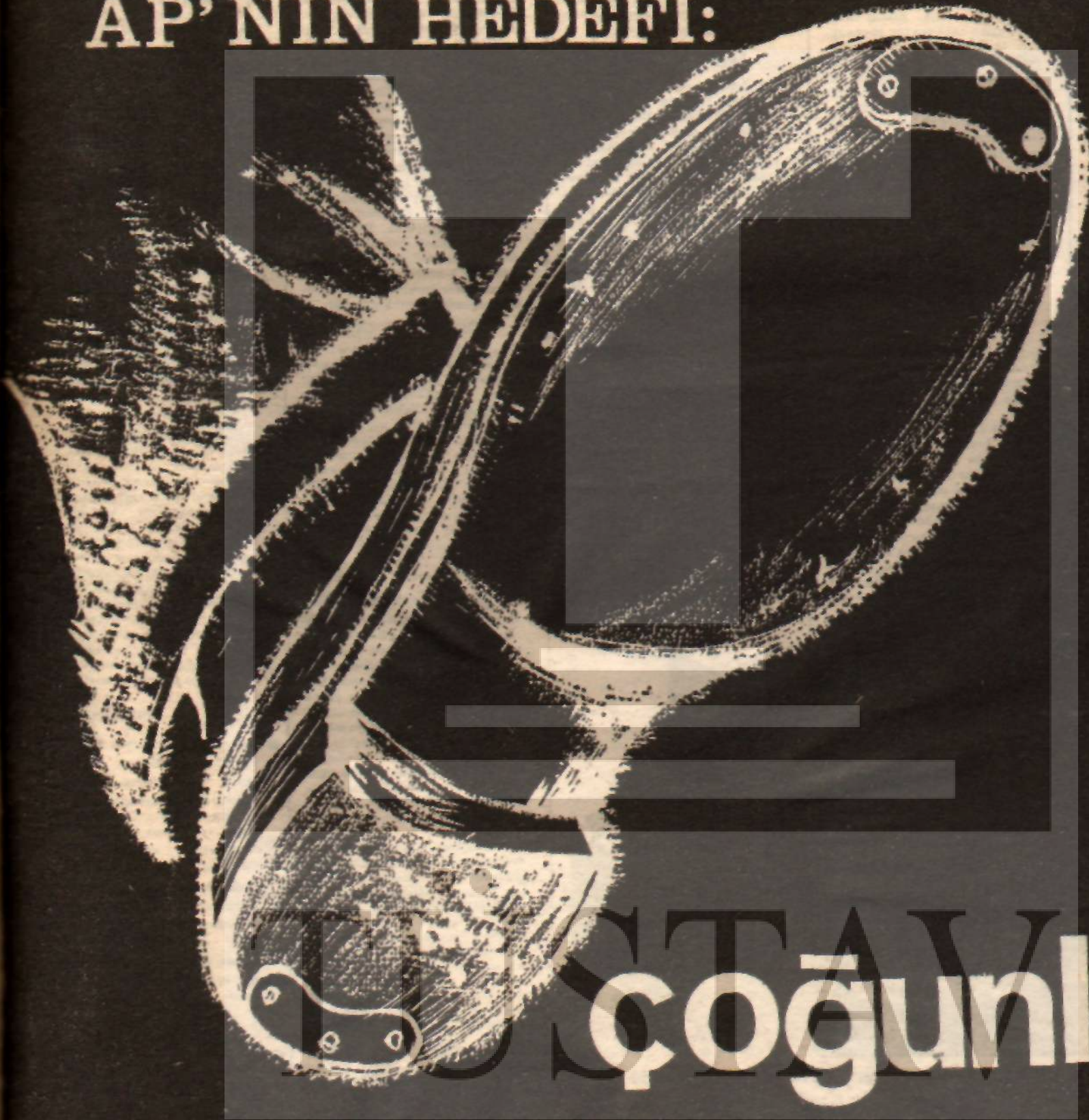
ANT

Guevara'nın
son
satırları

Haftalık Dergi • 4 Haziran 1968 • Sayı: 75 • 125 Kuruş

AP'NİN HEDEFİ:

İSTAV çoğunluk diktaası

HAFTANIN NOTLARI

26 mayıs

İkili anlaşmalar

■ Türkiye aleyhine çeşitli hükümler taşıyan ikili anlaşmalarla ilgili çalışmalar tamamlanmış ve değişiklik tasarısı hakkındaki rapor Bakanlar Kuruluna verilmiştir. Değişikliklerin neler olduğu hususunda herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Üstelik bu değişikliklerin Meclis'in bu döneminde gündeme alınmayacağı ve eski hükümlerin bir yıl daha yürürlükte tutulacağı öğrenilmiştir.

Sabote ediyorlar

■ Dış piyasalarda Türk ihracat mallarının satışı, bizzat ihracat yapan özel sektör mensupları tarafından sabote edilmektedir. Yapılan anlaşmalar aykırı olarak bozuk ve kalitesiz mal ihracat eden İzmir'de baş, İstanbul'da iki firmadan sonra, güneyden de bir ihracatçı firma, ıslatılmış pamuk ihracat ettiği için Ticaret Bakanlığı'na şikâyet edilmiştir. Doğrudan doğruya Türk ekonomisini baltalayan ve bir vatan ihaneti teşkil eden bu sahtekarlıklar karşısında Ticaret Bakanlığı hâlâ ciddi bir tedbir almamakta ve suçlular hâlâ ellerini kollarını sallayarak piyasada at oynatmaktadır.

Zafere kadar

■ Kuzey Vietnam Başbakanı Fom Van Dong, Hanoi Radyosu'nda yayınlanan bir demeçinde, Vietnam halkının barışçı gayretlerine rağmen Amerika'nın kuzeyi bombalamaya devam ettiğini, bu yüzden kesin zafer elde edilinceye kadar mücadelenin sürdürüleceğini açıklamıştır. Öte yandan, Vietnam'daki Amerikan kuvvetlerinden kaçan altı asker daha Sovyetler Birliği üzerinden İsveç'e gelerek iltica hakkı istemiştir. Böylece bir yılda Vietnam'dan kaçan Amerikan askerlerinin sayısı 29'a yükselmiştir.

27 mayıs

Haksız iktisap

■ Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı'ndaki Materyal ve Teknik İşler Grup Amirliği'nden alınarak kendi isteğiyle Sümerbank Genel Müdürlüğü'ne atanan Hulusi Çetinoglu'nun TPAO'dan aldığı 111 bin 472 lira 50 kuruş tutarındaki tazminatı iade etmesi konusunda açılan soruşturma bir türlü sonuçlandırılmamaktadır. Hukuk Müşavirliği'nin mütalâası üzerine Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Refet Sezgin tarafından 7 Aralık 1967'de etazminatın geri alınması için verilen emrin hâlâ uygulanmaması, TPAO çevrelerinde gúpheler uyandırmıştır.

İşçiye yeni oyun!

■ Bir komisyonun gizlice hazırladığı yeni İş Kanunu Tasarısı Çalışma Bakanlığı'na verilmiştir. Bakanlık tasarıda gerekli görüldüğü değişiklikleri yaptıktan sonra görüşlerini almak üzere Türk İş'e ve İşveren Sendikaları Konfederasyonu'na verilecektir. İşçi aleyhine, işveren lehine yeni hükümler getiren tasarının metni büyük bir titizlikle gizlenmektedir. Ayrıca, Grev ve Lokavt Kanunu'nda da işçi aleyhine, işveren lehine değişiklikler yapmak üzere kurulan komisyon da çalışmalarını bitirmiştir. Tasarı, işçinin grev hakkını kısıtlamakta, hattâ grev yapmayı bazı bağlayıcı hükümlerle imkânsız hale getirmektedir.

Dolar karaborsası

■ Hollanda'da yayınlanan «Pick Para Yılı»nın ekim ayında çıkacak sayısında dolar karaborsası ile ilgili enteresan tablolar yer almaktadır. Yılıktaki Türkiye, dolara yüzde 20 - 50 arasında karaborsa primi veren ülkeler arasında bir çok Afrika ülkeleri ve Hindistan'la aynı sırada yer almaktadır.

28 mayıs

Zenginler besleniyor

■ Özel sektöre daha geniş vergün imkânları hazırlamak üzere Türkiye İktisadi İşbirliği Teşkilâtı (T.İ.T.) adı altında yeni bir örgüt kurulacağı ve bu örgütün Ticaret ve Sanayi Odalarını, Ticaret Borsalarını, İhracatçı Birliklerini, Ziraatçı Birliklerini, Ziraat Odalarını, Esnaf ve Küçük Sanatkarlar Dernek, Birlik ve ferasyonlarını aynı çatı altında toplayacağı açıklanmıştır. Banka enflasyonundan şikâyet edildiği şu günlerde açıklanan tasarıda TİİT'in bünyesi içinde «Türk Bank» adı ile büyük bir bankanın da yer alacağı belirtilmektedir. Necmettin Erbakan'ın Odalar Birliği Genel Sekreteri İken hazırladığı tasarı bu ay içerisinde özel sektör mensuplarına dağıtılmıştır. Bu dev örgütün gelirlerinin yarıdan fazlası işçilerden sağlanacağı halde, yönetim organlarında sendikalar ve diğer işçi kuruluşlarına hiçbir söz hakkı tanınmayacaktır. Öte yandan, Türkiye Ekonomik Kurumu'nun düzenlediği «Türkiye'de Bankacılığın Sorunları» adlı seminerde, tefecilerin her yıl dağıttıkları paraya 7 milyon lirayı bulduğu ve tefecilerin bankalar elyle beslendiği açıklanmıştır.

Sükan'ın ordusu

■ Ankara'daki toplum polisi sayısını 2 bine yükselten İçişleri Bakanı Faruk Sükan, Ankara, İstanbul ve İzmirden sonra Adana, Zonguldak, Kayseri, Diyarbakır ve Bursa'da da toplum polisi teşkilatını kurmağa karar vermiştir. Toplum hareketlerine karşı allerjisi olan Demirel iktidarının, 1969 seçimlerine kadar bütün önemli şehirlerde toplum polisi teşkilatı kurmak için önümüzdeki yıl bütçesi ne büyük ödenek koyacağı da öğrenilmiştir.

Eski demokratlar

■ Eski DP'ilerle CHP'iler arasındaki çekilme gün geçtikçe açığa çıkmakta ve Demirel iktidarını kaybetmektedir. Seçim kampanyası sırasında Demirel ile birlikte İzmir'e giden Yüksel Menderes'e Demirel'den daha çok gösteri yapılmış ve «Müstakbel Başbakan» «Şehzade» sözleriyle tezahürat yapılarak omuzlar üstüne alınmıştır. Öte yandan, Yassıada mahkûmu eski DP'ilerin bugün hangi görevlerde oldukları açıklanmıştır. Buna göre, hayatta olan 344 eski DP milletvekilinden 90'ı iş hayatına atılmış olup, 10'ulât, İhracat ve ticaretle uğraşmaktadır. 8 eski DP milletvekili bankçılık, 39'u çiftçilik, 151 müteahhiflik yapmaktadır. 30 eski DP milletvekilinin ise 150 lara aslı maaşla devletten emekli aylığı aldıkları anlaşılmıştır. Böylece, eski DP ricâli bir emilyonerler kadrosu haline gelmiştir.

Beraat ettiler

■ Kasım sonunda İstanbul'da düzenlenen Kıbrıs pittinginde Amerikan bayrağını yaktıkları iddiasıyla mahkemeye verilen Ağık İhsani, Deniz Gezmiş ve Uğur Bükre, 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmaları sonucunda beraat etmişlerdir. Mahkeme, duruşmaya tanık olarak getirilen polis memurlarının ifadelerinde çelişkiler görmüş ve suç olmadığına karar vermiştir.

29 mayıs

Demirel çekiniyor

■ Öğrenci gösterilerinin Türkiye'ye mecraması ihtimali Başbakan Demirel'i tedirgin etmiştir. Emniyet müdürlüklerine gönderdiği bir yazıda bu çeyit gösterilere şiddetle karşı konulmasını emretmiştir. Öte yandan, çeşitli öğrenci yurtlarının temsilcileri, düzenlilikleri basın toplantısında, öğrencilerin çeşitli sorunlarını ortaya koyarak çözümlemesini istemişler ve «Hükümet ve üniversite ilgilileri öğrencilerin sorunlarına çare bulmazlarsa büyük bir öğrenci hareketi Türkiye'de başlayabilir» demişlerdir. Türkiye Millî Gençlik Teşkilâtı ise WAY (Dünya

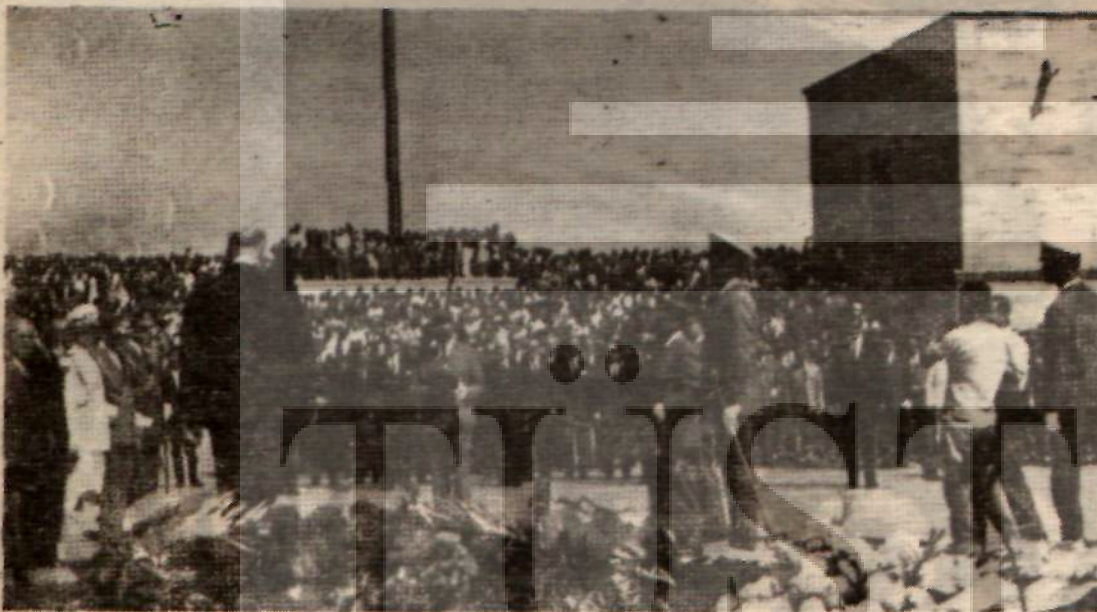
Gençlik Teşkilâtı) 'na başvuru olarak Türkiye'deki gençlik hareketlerinin antidemokratik yoldan önlenmek istendiğini bildirmiş ve bu konuda bir karar alınmasını istemiştir. WAY, bu teklif üzerine aldığı ilginç kararda, «Gençliğin yalnız politik sorunları tartışmada değil, hattâ mükâşsa konusu sosyal, ekonomik, ideolojik ve uluslararası sorunlarda da görüş sahibi olmasının son derece önemli olduğunu belirtmiş ve gençleri baskıyla susturmağa çalışan yöneticileri şiddetle takbih etmiştir.

İstenmiyor

■ Amerikan İstihbarat Teşkilâtı (USIA) Müdürü Leonard Mark, bir yıl içinde yabancı ülkelerdeki Amerikan üs ve kuruluşlarından 566'sına hücum edildiğini açıklamıştır. Açıklamaya göre, 56 şiddet hareketi toplam olarak 188.775 dolarlık hasara yol açmıştır. Yabancı ülkelerdeki Amerikan aleyhtarları gösterilerden genellikle Amerikan İstihbarat Ajansı'nın kütüphane ve kültür merkezleri zarar görmektedir.

Sömürü nedeni

■ Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi'nde başlayan Türkiye Toprak İlimi Derneği üçüncü bilimsel toplantısında konuşan Başkan Prof. Kerim Ömer Çağlar, «Türkiye topraklarının iyi bir organizasyonla Türkiye nüfusunun üç misli insan besleyecek hale getirilmesinin mümkün olduğunu açıklamıştır. Bu açıklama, Türkiye'de düzenin bozukluğu yüzünden insanların nasıl açlık ve sefaletin pençesinde kuvarandırıldığını ortaya koymuştur.

27 Mayıs Bayramı ve Sunay'ın ikazı

Anayasa dışına düşmüş bir iktidarın ordu ve gençlik tarafından devrildiği 27 Mayıs'ın yıldönümü, mevcut iktidarın da 27 Mayıs'ın ve onun getirdiği anayasasının karşısında olduğunu bir kere daha göstermiştir. Bir çok yerlerde AP yöneticileri, 27 Mayıs'ı kutlama törenlerine katılmamış, hattâ eski MBK üyelerine dil uzatanlar dahil olmuştur. Buna karşılık, Cumhurbaşkanı Sunay bayram mesajında «Sadece çoğunluğa dayanan ve çoğunluğun arzusunca göre yürütülen demokrasi, geçimsizliğe ve anarşiye yol açarak idareyi neticede totaliter bir sisteme götürebilir. Bütün devirlerin tarihi, çoğunluğun bazan aldandığını gösteren acı ve ıbret verici olaylarla doludur» diyerek iktidarı ikaz etmek gereğini duymuştur. Sunay'ın uyarısını, bazı çevrelerde, keyfi yönetimlerini sürdürebilmek amacıyla anayasada çoğunluk kararını denetleyen hükümleri kaldırmağa çalışan iktidarın aklını başını toplayabilmesi için son şans sayılmaktadır.

Yaşar Kemal'e dava

■ Arkadaşımız Yaşar Kemal'in Türkiye İşçi Partisi adına devlet radyosunda yaptığı konuşmadan dolayı Ankara Cumhuriyet Savcılığı dava açmak üzere harekete geçmiştir. Ankara Savcılığına Yaşar Kemal'in, Türk Ceza Kanunu'nun 312. maddesinde ihmal ederek esnifları tehlikeye sürme kin ve adavete teşvik edici sözler söylediği iddia edilmektedir. Öte yandan ANT aleyhine açılan davalarından üçünün duruşmasına İstanbul Toplu Basın Mahkemesi'nde devam edilmektedir. Yaşar Kemal «Kudurunşuk» başlıklı yazısından dolayı yine 312. maddeye göre, Doğan Özgüden de «Bu terör örgütü kahrdecektir» başlıklı yazısından dolayı Tedbirler Kanunu'na göre yargılanmıştır. Ayrıca, Ahmet Müşli'nin Doğan Özgüden aleyhine açtığı davanın duruşmasında da avukatımız Müşir Kaya Canpolat, davanın bir zafer olduğunu dair askeri mahkeme kararlarının fotokopilerini Toplu Basın Mahkemesi'ne sunmuştur.

Cunta'ya hakaret

■ The Times Gazetesinin bildirdiğine göre, hazırladığı yeni anayasa taslağıyla ilgili olarak Yunan Cuntası'na bir milyondan fazla mektup gönderilmiş ve çoğunda yeni tasarıya karşı çıkmıştır. Bu mektuplardan 12 bininde cunta'ya en ağır şekilde hakaret edildiği öğrenilmiştir.

Fırsat eşitliği!

■ Üniversitelerarası Sınav Komisyonu'nun yaptığı açıklamaya göre, bu yıl üniversite ve yüksek okullara girmek için 50 binden fazla genç müracaatta bulunmuştur. Komisyonca yapılan açıklamada, 50 binden ancak 8 bin 368 gencin yüksek öğrenim yapma imkânına sahip olduğu bildirilmiştir. Geri kalan ise mezunu gençler, geçen yıllarda olduğu gibi özel yüksek okullara kayacak ve içlerinden maddi imkânı olanlar öğrenimlerini tamamlayabileceklerdir. Ayrıca, son istatistiklere göre Türkiye'de okuma çağındaki 7 milyon çocuktan ancak 4 milyon 492 bini ilkokullara devam edebilmektedir. İlk öğrenim yapamayan çocukların sayısı 508 bindir. Bu çocukların 2 milyon 360 bini ise köy çocuklarıdır. Böylece, AP'nin seçim propagandası sırasında, çocukların yüzde yüzünü ilkokula kavuşturdu yolundaki sözlerinin asılsızlığı ortaya çıkmaktadır.

İstifa ettiler

■ Merkezi Ankara'da bulunan Türk Aşıklarının Folklorunu Tanıtma, Dayanışma ve Yardım Derneği'nin kurucularından Aşık Maksudi, Aşık Mahzuni, Aşık Kul Hasan, Aşık Kul Ahmet, Aşık Hüseyin Çırakman, Aşık İhsani ve arkadaşları bu dernekten istifa ederek İstanbul'da yeni kurulan Halk Ozanları Derneği'ne katılma kararı vermişlerdir.

Fransa'da seçim

■ Haftanın son günü Fransa'dan gelen haberler, Başkan De Gaulle'in meclisi feshettiğini seçimlere kadar yeni bir hükümet kurduğunu, bu arada ordunun De Gaulle'i desteklediğini göstermektedir. Ancak De Gaulle'in bu sert çıkışına rağmen sosyal direniş yatışmamış, aksine daha da sertleşmiştir. De Gaulle'in gençlere, işçilere, ve sol partilere meydan okuması karşısında Fransa'da saflar ilçe meydanı çıkmıştır. Önümüzdeki seçimlerde sol partilerin ve kuruluşların De Gaulle'in karşısına bir «halk cephesi» halinde çıkması ve ihtiyar diktatörü yenilgiye uğratmaları beklenmektedir.

TİP'e saldırı

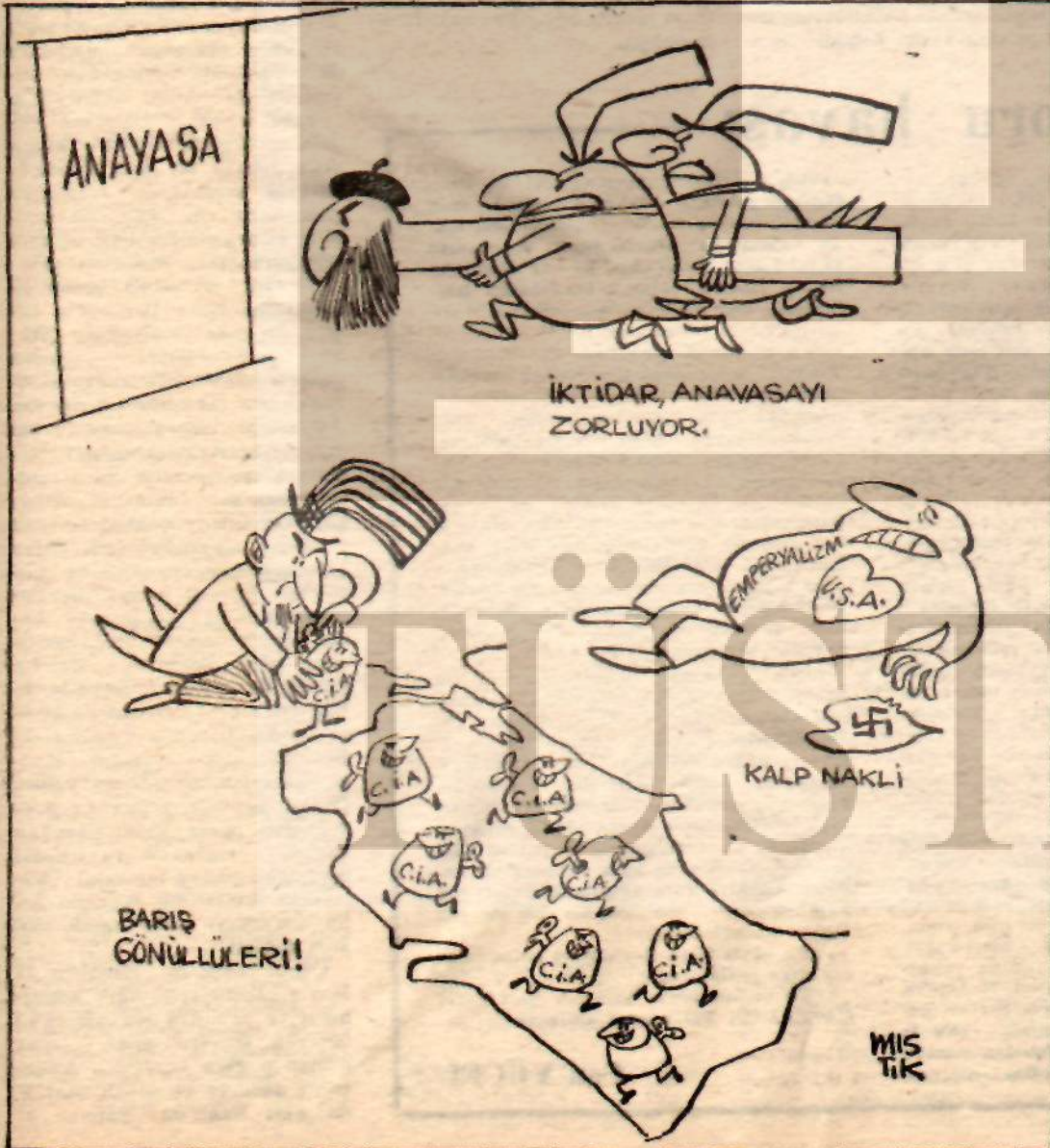
■ Seçim kampanyası, çıkarıcı çevrelerin en çok TİP'ten çekindiklerini bir kere daha ortaya koymuştur. Nitekim, TİP'in çeşitli yerlerdeki toplantıları kiralanan yada aldatılmış kişiler kullanılarak sabotaj edilmek istenmiş, son olarak İzmir'in Ödemiş ilçesinde Aybar'ın da bulunduğu bir toplantıya ellerinde rakı ve şarap şişeleri bulunan zorbalı saldırmıştır. Aybar, olay üzerine verdiği demeçte, bu saldırıların bizzat Demirel ve arkadaşları tarafından planlandığını belirterek «iktidar gayrimuşu bir duruma düşmüştür. Bunun hesabını mutlaka verecektir» demiştir.

Fransa ve Türkiye...

Türkiye'de iktidar partisinin «çoğunluk diktası» peşinde koştuğu bir sırada, bir başka ülkede «çoğunluk diktası»na dayanan bir iktidar sallanmaktadır. Üç yıldan beri Türkiye'yi yöneten AP iktidarı, elinde bulundurduğu çoğunluğu dahi yetersiz görmekte, anayasa mahkemesi, danıştay, sayıştay gibi fren müesseselerinin ve senatının, hükümeti ısrarla bulunduktan alakayduğunu ileri sürerek mutlak çoğunluk, yani «çoğunluk diktası» istemektedir. AP, geçen pazar yapılan seçimleri, 1969'da bu hedefi gerçekleştirmek için basamak olarak kullanma kalkışmıştır. Seçmen çoğunluğunun bu oyuna gelip gelmediğini, oy tasaffının kesin sonuçları gösterecektir. Ancak, AP iktidarı, «çoğunluk diktası» için giriştiği teşebbüsün bu ilk aşamasında başarı sağlasa, hatta bunu 1969'da pekiştirse bile, istibdat uzun vadede olmayacak, çok geçmeden iskambilden şatolar gibi yıkılacaktır. Bunun en ibret verici örneği Fransa'da görülmektedir. Ne olmuştur böyle birdenbire General De Gaulle'in «Büyük Fransa»sına? Gençler üniversitelere niçin kızıl bayrak çekmiş, işçiler fabrikaları neden işgal etmiştir? Paris'in kaldırım taşlarının bir gecede sökülüp barikat haline getirilmesinin, sokaklarda kanun gövdeyi götürmesinin sebepleri nelerdir? Uluslararası arenada prestiji en yüksek noktaya çıktığı bir sırada nedir bu De Gaulle'in başına gelenler?

Gerçekten de, Dördüncü Cumhuriyet'in fiyasko ile sona ermesinden sonra De Gaulle, kendisine olağanüstü yetkiler tanıyan, bir nevi «çoğunluk diktası» kurmasına imkân veren yeni bir anayasayı halkoyuna kabul ettirerek imparatorlara özgü bir haşmetle Elysee Sarayı'na yerleşmiştir. Vietnam ve Cezayir yenilgilerinden sonra klasik anlamda bir emperyalist politikadan vazgeçmek zorunda kalan Fransa, De Gaulle döneminde gerçekçi bir dış politika izlemiş, bloklar dış ülkeleri ve sosyalist ülkeleri verimli ilişkiler kurmuş, gerek askeri, gerek politik alanda Amerikan hegemonyasına karşı çıkıp Atlantik'ten Ural'a kadar uzanan bir «Vatanlar Avrupası» fikrini ortaya atarak Paris'i, Washington ve Moskova'nın dışında yeni bir cazibe merkezi haline getirmiştir. Öyle ki, Amerika bile, bütün allerjisine rağmen, Kuzey Vietnam ile barış görüşmelerini Paris'te yapmayı kabul etmek zorunda kalmıştır... Ama bütün bu başarılar, De Gaulle'in «çoğunluk diktasını» sürdürmesine yetmemektedir. Fransız toplumu, en kuvvetli sandığı bir sırada De Gaulle'e, hem de bir 1848'in, bir 1871'in şiddetiyle başkaldırmıştır.

Çünkü, dış politikadaki bütün başarılarına rağmen, De Gaulle'in iktidarı, kapitalist bir temel üzerine kurulmuştur. Kapitalist bir yönetimin ise, ne kadar akıllı başında davranırsa davranırsa, kendi bünyesindeki gelişmeleri bertaraf edebilmesi mümkün değildir. Nitekim, başkaldırı, feza çağında hâlâ köhnemiş metodlarla eğitim yapmaya çalışsa, gençlere söz hakkı tanımayan, «yaratıcı insan» değil, bir otomatlar sürüsü yetiştirmek isteyen üniversitede patlak vermiştir. De Gaulle yönetimine karşı devrimci birikim o kadar güçlüdür ki, kısa zamanda işçiler de başkaldırma hareketine katılmıştır. Gerçi, De Gaulle döneminde ulusal üretim 49 milyar dolardan 108 milyar dolara kadar çıkmıştır, ama, Fransız ekonomisi büyük ölçüde Amerikan şirketlerinin kontrolü altındadır. Milli gelir artışı 1960'da yüzde 7 iken geçen yıl yüzde 3,5'a kadar düşmüştür. İşçiler, milli gelirden adil pay alamamaktadır. Pahalılık 1958'den beri yüzde 39 oranında artmıştır. İşçi ücretleri, İtalya hariç, diğer Ortak Pazar ülkelerine göre düşüktür. De Gaulle, öğrenci ve işçilerin tepkisi karşısında yeni reformlardan söz etmektedir. Ama kapitalist temele dayanan ve «çoğunluk diktası» ile her şeyi yapacağını saan iktidarı, çağın insanının ihtiyaçlarına hiçbir zaman cevap veremezler. Sartre'in belirttiği gibi, çağın insanı, hürriyetçi bir sosyalizm içinde kendi kaderine kendisi sahip çıkmak istemektedir. Bu kutsal isyanın karşısında hiçbir çoğunluk diktası ilâhiyeye tutunamayacaktır.

AP'nin hedefi Çoğunluk diktası

GEÇEN Pazar günü bütün Türkiye'de senato kısmi seçimi, milletvekili ara seçimi ve mahallî seçimler yapılmıştır. Dergimiz baskıya verildiği sırada henüz oyların tasnifine başlanmadığı için, seçim sonuçları üzerine herhangi bir haber vermek yada yorumda bulunmak mümkün değildir. Bu konudaki haber ve yorumlarımız gelecek hafta ANT'ta yer alacaktır.

Bununla beraber, genel tahminler, diğer partilerin kazan- dikları oy miktarı ne olursa olsun, AP'nin yine oyların büyük kısmını alacağı bekleniyordu. Şu gerçeği peşinlikle kabul etmek gerekir ki, Türkiye'nin ekonomik konjonktürü, henüz AP'nin büyük vatandaş çoğunluğu tarafından tümüyle reddedilmesine imkân vermemekte ve iktidar bir takım palyatif tedbirlerle seçmen çoğunluğunu yanıltabilmekte, büyük miktarda oy çekebilmektedir. Üstelik, TİP hariç, AP'nin karşısındaki diğer partiler, seçmenin karşısında bir alternatif teşkil etmek, kitleler için bir umut kaynağı olmaktan uzaktır. Emekçi kitlelerinin sorunlarına köklü çözümleri gösteren TİP ise henüz gelişme safhasındadır ve başta diğer burjuva partileri olmak üzere çıkarıcı çevrelerin, kapitalist basının iftiralarına, komplolarına

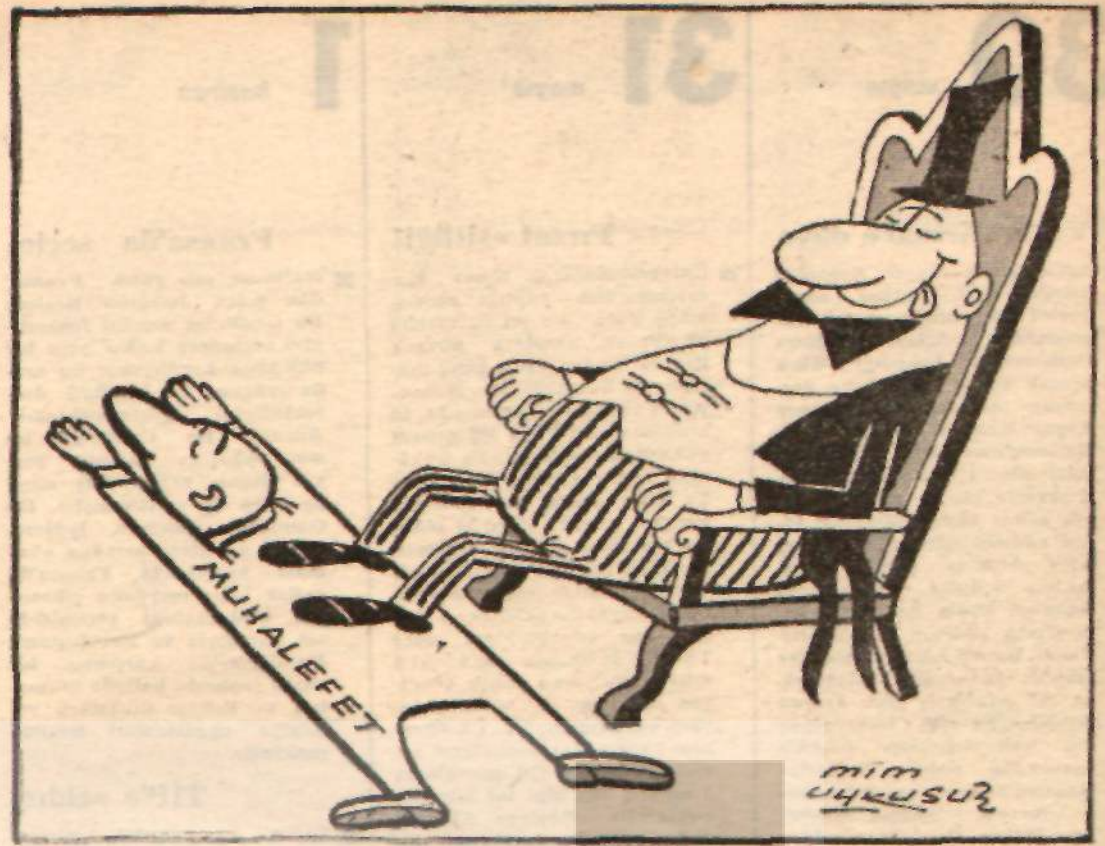
karşı sabahtan akşama kadar mücadele ederek sesini duyur- mağa çalışmaktadır. Yıllar yılı kapitalizmin çıkarlarına göre şartlandırılmış bulunan seçmen kitlelerinin bir anda sosyalizme giden yolu seçmeleri oldukça güç olmaktadır.

Bütün bu faktörler göz önün- de tutulduğu takdirde, son se- çimlerde AP'nin elde edeceği ço- ğunluk anormal karşılanmamak lâzımdır.

Olagaüstü bir sürpriz olma- dığı takdirde AP'nin çoğunluğu alması muhakkak sayıldığına göre, önümüzdeki dönemde Tür- kiye siyasî hayatını bekleyen gelişmeler nelerdir?

Bir aydan beri devam edege- len seçim kampanyası sırasında iktidar partisi, kendisine 1969 seçimi için seçtiği hedefi açıkça ortaya koymuştur. Bu hedef, Çoğunluk Diktası'dır...

Nitekim bu tehlikeyi Cumhur- başkan Sunay da şimdiden sez- diği içindir ki, 27 Mayıs 1968 Pazartesi günü devlet radyola- rında «Hürriyet ve Anayasa Bayramı» dolayısıyla yayımlanan mesajında aynen şöyle demiştir: «Modern demokrasi yalnız ço- ğunluğun hükmettiği bir rejim değil, aynı zamanda hukuk prin- siplerinin her vatandaş için ada- letle uygulandığı bir eşitlik re- jimidir. Sadece çoğunluğu dayaa- nan ve çoğunluğun arzularına

göre yürütülen demokrasi, ge- çimsizliğe ve anarşiye yol aça- rak idareyi, neticede totaliter bir sisteme götürebilir. Bütün devirlerin tarihi, çoğunluğun ba- zen aldandığını gösteren acı ve ibret verici olaylarla doludur»

2 Haziran seçimlerinin arife- sinde, siyasî partilerin birbirle- rini ağır biçimde suçladığı gün- lerde ve 27 Mayıs'ın yıldönü- münde Sunay'ın böyle konuş- ması için bir takım nedenler ol- ması gerekiyordu.

Çeşitli haber alma kaynakla- rından gelen bilgiler Cumhur- başkanlığı Genel Sekreteri Cihat Alban'ın önünde toplanıyordu. Bu raporlardaki haberler hiç de memnuniyet verici değildi. Son

Millî Güvenlik Kurulu toplantı- sında hükümetin verdiği raporla- rla bu bilgiler çatışmıyordu...

Her ne kadar Millî Güvenlik Ku- rulu'nda aşırı akımlar konusu ele alınmış, hükümetin sol'a yüklenmek için sağa da vurdu- ğu ve böylece göstermelik bir denge sağlamağa çalıştığı göz- den kaçmamıştı, ama bunlar şimdilik üzerinde pek önemle durulacak konular değildi. Çün- kü, iktidar partisinin 2 Haziran seçimlerinde «kahir ekseriyetle» iktidara gelmek için başvurdu- ğu usuller ve parlamentoda ço- ğunluğu sağladuktan sonra yap- mayı tasarladığı şeyler çok daha önemliydi.

Cumhurbaşkanlığı Genel Sek- reteri Cihat Alban, Cumhurbas- kanlığı Hukuk Danışmanı Prof. Faruk Erem ile eldeki bilgileri inceleyerek durum muhakemesi yapmış ve sonucu Sunay'a arz et- miştir. Böylece, 27 Mayıs'ın sek- izinci yıldönümünde, iktidar çevrelerinde çok tesiri vapan mesaj yayınlanmıştı.

Oysa, iktidar çok daha önce anayasanın gücünü şartlarına uymadığı, yargıtay, danıştay ve anayasa mahkemesinin hükümet çalışmalarını engellediği propa- gandasını işlemiş ve anayasada yapılması düşünülen değişiklik- ler dolaylı olarak Çankaya'daki pembe köşke kadar duyurulmuş- tu. Yapılmasa düşünülen de- ğişiklikler arasında, anayasanın 95. maddesinin bulunduğunu du- yurmak da ihmal edilmemişti.

Bu maddede yapılması dü- şünülen değişiklik, «Bir kimse arka arkaya iki defa Cumhur- başkan seçilemez» fıkrasının çıkarılması idi... Yani, bir kim- se arka arkaya iki defa, üç defa Cumhurbaşkanı seçilebilecekti.

Ne var ki, «ben hesap a- danıyım» diyen Demirel'in ne- sabı, bu defa tutmamıştı. Çün- kü, gelişen irtica, güçlenen gençlik hareketleri, anayasa or- ganlarının iktidarla çatışması, AP çevrelerinde yapılan 27 Ma- yıs aleyhtarı konuşmalar, ay- dınların ve ordunun memnuni- yetsizliği gibi faktörleri Çan- kaya sakinlerinin gözden uzak tutması düşünülemezdi. «Her şeye göz yumup iktidarın pa- raleline girmek demek, ileride- ki sorumluluğu paylaşılmayı ka- bul etmek demektir ki, Sunay bunu göze alamazdı. Üstelik Sunay 60 yaşının üzerindedir. Beş yıl sonra anayasa gereğin- ce hayatı boyunca Cumhuriyet Senatosu üyesi olacaktı. Mad- di bakımdan ise ihtiyacı yoktu. Çünkü, senatör yoluk ve öde- neğinden başka Cumhurbaşkanı- lığından emeklilik ve istiklâl maddiyası maaşı alacaktı. Sü- leyman iktidarının oyununa ge- lip anayasayı kollamamak akıl kârı değildi.

Cumhurbaşkanı Sunay'ın 27 Mayıs sabahı yapacağı konuş- mayı ve nelerden söz edeceğini öğrenen Demirel apar topar hemen o gece İzmir'den Anka- ra'ya dönmüş ve sabah saat 9' da Anıt Kabir'de yapılan 27

Seçim atmosferu havası

Masonik Başbakanımızın Türkçemi- ze yenileyin kazandırdığı o dâhiyâne tâ- birle, yirmi gündür içinde yaşamakta ol- duğumuz «seçim atmosferu havası»ndan nihayet halâs olduk. Daha fazlasına can dayanmazdı zaten. Tut ki, bir atlı ka- rıncaya metazori bindirilmişsin, kolun bacağın mikrofon kordonlarıyla sınıksız bağı, kulaklarında yakası açılmadık ya- lanlar, küfürler vınlıya vınlıya, dönü- yor, dönüyor, dönüyorsun... Öyle bir kâ- bus ki bu, farkındasın, oyunu kenarda bekleyen bir takım ucube beygirlerin, koçların, kartalların alev saçan ağızla- rından içeri atmadıkça, kurtuluş yok... Hani hindileri silker, sansalar, sallabaş edip ördek yumurtalarının üstüne otu- rularmıs; ördeklar zamanı gelip yumur- tadan çıkınca ve suya doğru seyirtip yüzmeğe başlayınca, hindi baka kalır- mıs arkalardan... Aynı oyuna getirilen mâsum yurttaşımız da öyle, kendinin sa- nıp üzerine yattığı oyların içinden uğra- yan sarı gagalı politikacıların seçim so- nunda, «ördeklerden bir filo, bir de ka- zdan amirals halinde, suları yara yara yanından uzaklaşsın» faltaşı gözlerle seyrediyor.

Ama bu maskaralığın, bu gözbağı- seyirinin sonu gelmek üzere... Amerikalı Türkiye'ye «Turkey», yani «Hindis dedi- diye, hindi olup çıkmadık a! Biz, Kris- tof Kolombun yumurta hikâyesini de bili- riz... Merak etmeyin, günden-güne güçle- nen Sosyalizm akımı, yakındır, bu hok- kabaz yumurtasını Portakaloğulları'nın suratına çarpacak ve hanıdır içine siyip durdukları kapkaç ördeğini politikacı ör- deklerinin başından aşağı geçirecektir. Anlaşılar ki artık, halkımızın can ver- diği, gerekirse uğruna can vereceği So- yalizm yumurtası, o güzelim, o milli ve o helâl yumurta kapıdadır.

Anlaşılar, dedim ama, yanlış; çok- tan anlaşılar. Onun için değil mi ki, si- yasa Luna Parkının bütün kâzıp şama- tacıları son seçim meşherinde TİP'i man- depsiye bastırmak için etrafını alıp, bir ağızdan yaygaraya başladılar... Neymiş, efendim? TİP komünistmiş, ağırı ceryan- mış!.. Ölüs müşün, öldürür müsün! Bu sözü söyleyenler de eli ve dili uzun ası- rıcılar üstelik... Yok efendim, TİP parti- değil, bir komiteymiş!.. Sen kendi parti- ne baksana bir kere, parti-marti değil, Amerikan komisyonu!.. Ya sen kendin, nesin, be adam; kırk yıllık komisyoncu! Bir de «efelâket tellâllığı» ediyormuşuz biz!.. Amerikalılara muhabbet tellâllığı etmiyoruz a!.. Ne o? bütün parti Ba- şkanlarına Sümerbank pabucu dağıtılmış, da, TİP'in Genel Başkanına verilmemiş!.. Sanki Mehmed Âli Bey'in böyle şeylere pabuç bıraktığı var!.. Bu çirkeflerlerin en fıraklısı da, memleketin fıkrahâgını istismar ediyormuşuz biz!.. İşte bak, iç- çinin, köylünün sırtından geçinen, halkı istismar edip, sömürüp küll fıkraasına çeviren vurgunculara destur verenler söylüyor bunu!.. Mahsus üzerimize va- rıyorlar, ash-faah olmadığımız bile bile söy- lüyorlar bu sözleri, kafamız kızgın, del- lenelim, ağzımızdan ters bir lâf çıksın yanlış bir adam atalım diye yapıyorlar...

Berberin birini akrabaları dükkânı- na, malına mükküne konmak için hekim- lerle anlaşıp tımarhâneye kapatmışlar. Aylar, yıllar geçmiş, berber hâlâ içerde çile dolduruyor. Sonunda bir gün, koda- manın biri teftişe gelmiş tımarhâneyi. Fırsat bu fırsat, berber yanına yanaş- mış, anlatmış başına gelenleri. Kodaman bakmış ki, akıllıca konuşuyor berber, de- liye de benzemiyor, pırelenmiş... «Ne iş yapardın sen buraya gelmeden önce?» diye sormuş. O da «Berberdim», diyeince,

«Peki,» demiş kodaman, «tut ki tras olmağa geldim dükkânına, nasıl tras edersin beni?» Berber başlamış anatma- ğa: «Koltuğa oturturdum, boynunuza peşkiri asar, sıcak suyu kâseye doldurur, fırçayı sabuna çalar, sabunlamağa baş- larım» diye yolunca, yordamınca an- latıyor böyle. O zaman işte, hekimler fo- yaları meydana çıkacak, berberin deli olmadığını anlatacak diye telâşa düşmüş- ler; adamı şaşırtmak için kodamanın ar- kasından edepsizliğe başlamışlar. Kimi dilini çıkartıyor, kimi eliyle ayıplık la- retler yapıyor, kimi orasını, burasını gösteriyor. Berberin gözü takılmış, bir yandan da «Fırçayı sabuna çalar, sa- bunlarım» diye anlatıyor, ama öfkesi- den arkasını getirmiyor bir türlü. «Sa- bunlarım... sabunlarım... sabunlarım...» diye söylenirken, dayanamamış artık, «Sabunlarım... sabunlarım... sabunla- rım... ananızın orasını!» diye girmiş. (Ayrıptır söylemiyelim üst yanını...)

TİP'e oynamak istemen oyun da bu hesap... Ama bizde o göz yok... İstedikle- riñi söylesin şamataçılar, istedikleri ka- dar dillerini çıkarın madıbazlar, dile- dikleri kadar oralarını buralarını gös- tersinler; biz hiç istifiimizi bozmadan, orak bile olmadan, tımarhâneye gevr- mek istedikleri bu yurtta döndürdükleri dolapları, ve emekçilerin öz partisi TİP iktidara gelince ne işler yapacağını, na- sıl bir Türkiye kuracağını telâsuz, öfkeye kapılmaksızın eksiksiz, bir bir ve tek tek halka anlatacağız.

Ve böyle böyle Şeytanı ta ortasından çat diye çatlatacağız.

Ve ondan böyle 1969 yılı SETANIN ÇATLADIĞI YIL olarak anılacak.

Can YÜCEL

CEVDET SUNAY
— Dikta'ya hayır! —

DEMİREL
— Dikta peşinde —

Mayıs töreninde hazır bulunmuştu. Oysa, Ankara Valiliği'nin hazırladığı 27 Mayıs programında Demirel'in adı yoktu. Çünkü AP Genel Başkanının niyeti 26 Mayıs'ta İzmir'e gitmek ve 27 Mayıs'ta İzmir'de konuşmaktır.

Sunay, Ankara'ya geldiğini öğrenir öğrenmez, Konya'ya gitmeye hazırlanan Demirel'i Çankaya Köşkü'ne çağırır, daha sonra da Genelkurmay Başkanı Tural ile bir görüşme yapmıştır. Sunay - Demirel görüşmesi hakkında hiçbir açıklamada bulunulmamış, fakat kulağı delik çevreler, bu görüşmede «Anayasanın değiştirilmesi» ve «çoğunluk diktası» konularının görüşüldüğünü öğrenmişlerdir. Nitekim, çarşamba günü CHP adına radyo konuşmasını yapan İnönü, Demirel iktidarına hücum ederek «AP'nin kapalı hedefleri meydana çıkıyor» demiş ve günleri söylemiştir:

«AP, anlaşıyor ki, anayasayı değiştirmeyi bir hedef tutmuştur. Seçimleri de, anayasayı değiştirebilecek çoğunluğu elde etmek için vasıta kabul ediyor.

AP, anayasa mahkemesinden memnun görünmüyor. Onun çabalarını ve kararlarını milh iradenin zıddına bir davranış kabul ediyor. Bunu kendisine göre düzeltecektir. Yani, Anayasa Mahkemesi çokluk hükümetinin emrinde olacaktır. Bu hükümet isterse, gene bir meclis tahkikat komisyonu kurabilecek ve bunun adına adalet denilecektir.»

Devr-i Süleyman'ın başı ise, Konya dönüşü verilen molada bir yandan atıştırırken, bir yandan da parmak hesabı ile AP iktidarının bugün için anayasa değiştirmeye gücünün yetip yetmeyeceğinin hesabını yapıyordu. Bu hesap aklına yatmış olmalı ki, ertesi gün Bolu'da yaptığı konuşmada şöyle demiştir:

«Anayasa değişebilir. Nasıl değiştirileceği de anayasanın 155. maddesinde yazılmıştır. TBMM üyelerinin üçte birinin tekli, meclislerin ayrı ayrı üçte iki çoğunluğunun kabulü ile mümkündür. Anayasanın hangi maddesinin değişmeyeceği de yine anayasada yerini bulmuştur. Bunun dışında hiçbir kayıt ve şart mevcut değildir.

Bu konuyu biraz daha incelemeye devam edelim. AP'nin Millet Meclisi'nde 253, Senato'da 62 üyesi vardır. Bu seçimdeki bütün senatörlükleri kazansa, 5 milletvekiliğini kazansa Senato'da 114, Meclis'te 253 üyeye sahip olur. Bu da her iki mecliste ayrı ayrı üçte iki çoğunluk demektir. Senato'da 10, Meclis'te 42 üyeye ihtiyaç vardır.»

Ve Demirel, senato yenileme seçimleri ile mahallî seçimlerin bu konuyu ele alacak önem taşınadığını da ileri sürdükten sonra günleri eklemiştir:

«Bütün bu ifadelerimizden anayasayı değiştirmeyeceğimize dair bir taahhüdün girdiğimiz anlamı çıkarılmamalıdır.

Anayasalar değişir, değiştirilir.

AP neyi, ne zaman yapacaksa, meseleyi o zaman münakaşa etmeyi uygun bulur.

Türkiye bir yargıçlar devleti değildir. Anayasa Mahkemesi ve kaza organları, teşri organının üstünde değildir.»

Devr-i Süleyman'ın başı, böylece kesin olarak Cumhurbaşkanının karşısına çıktığını ilân ettikten sonra, Çankaya Köşkü'nde söyleyemediklerini de dile getiriyordu. Bilerek yada bilmeyerek Demirel, anayasayı değiştirmek için hazırladıkları gerekçenin esaslarını da açıklamış oluyordu.

AP, Türkiye'de bir çoğunluk diktasını gerçekleştirebilecek midir?

Bunun cevabı, büyük ölçüde, geçen pazar yapılmış olan seçimlerinin kesin sonuçlarının belli olmasına ve değerlendirilmesine bağlıdır. Oy miktarında ki artış AP'yi bu yolda cesaretlendirecektir. Oy nisbetindeki düşüş ise, büyük bir ihtimalle AP'yi hırçınlaştıracak, şırtlaştıracak ve anayasa dışı tasarruflara sürükleyecektir. Bu yolu seçen iktidarların akıbeti ise, yakın tarihte yazılabılır.

Aybar'ın gençliğe çağrısı

SEÇİM kampanyası sırasında Türkiye İşçi Partisi yine bir çok temel meseleleri

32 milyonun mezarlığı

Yaşar Kemal

Yıllardan bu yana, bir bağımsızlık savası veriyoruz. Türk vatanseverleri canlarını dişlerine takmışlar bağımsızlık için çabalyorlar. Biz de burada karınca kaderince bağımsızlığımız için çalışıyoruz. Türkiye Amerika'nın ılgallı altındadır, dedik. Türkiye üçüncü bir dünya savaşında yok olacaktır, dedik. Bu da Amerikalılara verdiğimiz üslerden, topraklarımızı ılgal etmiş elli bine yakın Amerikalı asker yüzünden olacaktır, dedik. Savcılar hakkımızda takibat mı açmadı, Rus casusu mu olmadık, neler yapmadılar bize, hakkımızda ne ayıp, ne utanmazca sözler mi söylediler. Halbuki biz ne diyorduk? Biz bir harbe girerek bu kendi irademizle olmazdır. Yok olacaksak bir atom savaşında, bu yok olma kararını biz kendimiz vermeliyiz, diyorduk. Başka biz kendimiz adına bile ölüme gitmek millet olmuştur bir millete yakışmaz. Bu kölelikten beter bir köleliği kabul etmektir. Bağımsızlık düşüncesini aklı almayanlar, bağımsızlık nedir anlayamayanlar bizi, bu kutsal çabamızdan dolayı suçluyordular. «Siz Amerikan askerini kovup Rus askerini getireceksiniz» Niçin öyle yapacağız? Buna bir sebep var mı? Mustafa Kemal'in yüzde yüz bağımsız bir devlet kurduğu devirde neden bir tek Rus askerini basamadı topraklarımıza? O zaman hiç kimse ile biz Rus askerini, Amerikan askerini olmadan yaşamayız, demedi. Hiç kimse Türkiye'de yabancı askerlerin basretini çekmedi. Türkiye Mustafa Kemal'in çizdiği bağımsızlık yolunda yürüyebilseydi hiç böyle olmazdı, bu hallere düşmezdi.

Biz derdimizi Türk halkına anlatabildik. Bütün zorluklara karşın halkımız bağımsızlığını yitirmiş bir millet olduğumuzu anladı. Benimsedi. Bu seçimde bazı partiler de, parti liderleri de bağımsızlık savaşına katıldılar. Hem de çok sert bir dille bağımsızlığımızı yitirmiş bir millet olduğumuzu söylediler. Topal eşekle de olsa, neden sonra da olsa kervana katılmaları Türk milletinin bu en kutsal savaşına güç kazandırdı. Osman Bölükbaşı radyodan: «Türkiye, Amerikan üslerinden dolayı otuz iki milyonun mezarı olacaktır», dedi. Bölükbaşı'nın iyi niyetinden güphe etmeğe kendinde hiç bir hak bulmuyorum. Görüş-

leri görüşlerimize uymasa da, o da bu memleketin çocuğu. Böyle kutsal bir yerde buluşmamız kadar doğal bir şey yok. Ama Osman Bölükbaşı eski bir politikacıdır ve alışkanlıkları vardır. Bölükbaşı gibi eski bir politikacıya, «Türkiye otuz iki milyonun mezarı olacaktır», dedirten güç halkın gücüdür ve Türk milletinin bağımsızlığı her şeyin üstünde tutmasından ve kutsallamasından başka bir şey değildir.

Bu seçimde yıllardan bu yana Türkiye İşçi Partisi'nin ortaya attığı düşünceler yağma edildi. Bir kere, yasak düşünceler tabu düşünceler orta malı oldu. Yoksulluk sözünü ağzına alana komünist diyenlerin hemen hepsi yoksulluk edebiyatı yaptılar. Türkiye'de toprak yok diyenlerin hepsi toprak reformunu ağızlarından düşürmediler. Hani işçi yoksul değildi. Hani köylünün toprağı ihtiyacı yoktu? Hani Türkiye'de dağıtılacak bir karış toprak yoktu. Hani imtiyazsız sınıfsız kaynaşmış bir kütleydik. Gelecek seçime daha çok geylek bekliyoruz şu aslan partilerimizden. Bakın daha neler olmayacak, neler söylemeyecekler. Dilin kemliği yok ki... Türk politikacıları vâdetmeğe alışmışlardır. Vâdetmeğe ve vâdettiklerini tutmamağa.

Yakında halkın baskılarına dayanamayarak, Morison firmasının Türkiye Müessesili, -bağışlayınız eski müessesili mi diyeyim?- «Türkiye bağımsız bir memleket olmalıdır», derse, hiç şaşmayacağım. «Köylüye, aç yoksul köylümüşe toprak vereceğiz» diye bangır bangır bağırırsa hiç şaşmayacağım. «Fıkara köylülerimiz sömürülüyor, komprador burjuvazi Türkiye'yi Avrupalı kapitalistlere kul ettiler, Türk köylüsünü ve işçisini komprador burjuvazinin sömürsünden kurtaracağız», derse hiç şaşmayacağım.

Bekleyin emekçi kütelerin, emekten yana aydınların baskıları altında daha neler neler söyleyecekler politikacılar.

Çünkü geri kalmış bir memlekette kapitalizm ve kompradörlük düzeni öyle kolay kolay savunulamaz. Kandırmacadan başka çareleri yoktur. Acaba bu yeni çeşit kandırmacalarını ne kadar sürdürebilecekler Uzun sürdürebilecekler mi? Bu mümkün mü?

günışığına çıkartmış ve hiçbir burjuva partisinin cesaret edemeyeceği köklü çözümleri göstermiştir.

TİP Genel Başkanı Aybar da çeşitli konuşmalarında, bazı yeni açılışlar yapmış, özellikle gençliğin sosyalist mücadelesinde ki yerini üzerine dikkatli çekmiş, görüşler getirmiştir. Aybar, «gençlik» konusunda Taksim Miting'inde yaptığı konuşmada şunları söylemiştir:

«Her işin başı işçilerin, köylülerin, küçük esnafın, zanaatkarların, arkasız küçük memurların, dul ve yetimlerin, yani emekçi sınıf ve tabakaların devlete sahip çıkmaları, devlet işlerine ağırlıklarını koymaları, toplum işlerinde söz ve karar sahibi olmalarıdır.

Bu işte genç kuşaklara büyük görevler düşüyor. Gençler durumları itibariyle devrimcidirler; her türlü kötülüğe, gericiğe, tutuculuğa karşıdır. Gençler, özgürlükten yanadırlar; doğrudan, iyiden, güzelden yanadırlar. Ve de sömürdeye, eşitsizliğe karşıdır. Gençlerin bu kapkaç düzeni ile hiçbir bağlantı yoktur. Bu kapkaç düzeninden genç kuşakların beklemedikleri hiçbir şey yoktur. Onlar istibdadın her gediğine karşıdır. Onlar, baskı rejimlerine karşıdır-

lar. Onlar herhangi bir küçük hesap yapmadan, güzel ve mutlu bir dünya kurmak için her fedakarlığı göze almaya hazırdırlar. 1960'da içine girdiğimiz yeni devrimler döneminin gençler aitti. Bugün de kapkaç düzenini temelden değiştirme işinde, Amerikalıları yurdumuzdan söküp atma işinde ve de hürriyetçi Türk sosyalizmini kurma işinde gençlere büyük sorumluluklar düşüyor. Emekçi halk sınıflarının uyanışını hızlandırmak ve işçileri, köylüleri, küçük esnafı, zanaatkarları, arkasız memurları, dulları, yetimleri TİP saflarında siyasî bir güç halinde örgütlemek işlerinde genç kuşaklar birinci derecede vazifelidirler. Bunu en kolay şekilde başaracak olan onlardır. Çünkü, emekçi sınıfların devrimciliğini onlar, yani genç kuşaklar temsil etmektedir. Genç işçiler, genç köylüler, genç esnaf, genç zanaatkarlar, genç memurlar emekçi sınıflarının en hareketli unsurlarını teşkil etmektedirler.

Bu sözlerimden de anlaşılıyor ki, biz gençlik derken, sadece üniversitelerde, yüksek okullarda okuyan gençleri anlamıyoruz. Biz genç kuşaklar derken, her sınıf halktan, hattâ hakim sınıfla mensup olanlardan kendi sınıfına karşı çıkarak, halktan yana olanları da içine alan Türk

gençliğinin tümünü kast ediyoruz. Nüfusumuzun yüzde 65'i gençtir. Yani 30 yaşın altındadır. Milletimiz, genç bir millettir. Yarınlar, güzel günlere dönük bir millettir. Bu uğursuz sömürü düzenini değiştirecek olanlar, emekçi sınıfların genç kuşaklarıdır. Bu çürümüş düzenin henüz çürütemediği kuşaklardır. Üniversitelerde, yüksek okullarda okuyan gençler, işçi gençlerin, köylü gençlerin, zanaatkar, küçük esnaf gençlerin, memur gençlerin arasında karışmamalıdır. Böylece gençlik hareketleri köklerini halkımızın içine salmış olacak ve sönmeyen, boyuna tazelenen bir alev haline gelecektir. Genç kuşaklar «hanede evlâd ü ayâl var», deyip meşkenete tahammül edecek bir sosyal nasırlama içine henüz girmemişlerdir. Onlar, Türkiye İşçi Partisi gibi gençtirler ve yarınlar döndükler. TİP saflarında Türkiye sosyalizmine, anayasaya asıl onlar sahip çıkacaktır; TİP saflarında iktidara asıl onlar yürüyecektir ve de emekçi sınıfların devlete ağırlığını asıl genç kuşaklar koyacaklar, temelli reformlar asıl onların eliyle gerçekleştirilecektir.

Amerikalıyı yurdumuzdan asıl onlar söküp atacaklar ve de tam bağımsız, hürriyetçi sosyalist Türkiye'yi asıl onlar kuracaklardır.»

Adalet Bakanı protesto ediliyor

Cumhuriyetin yürekli savcısı Şiar Yalçın'a karşı Adalet Bakanı Dinçer'in giriştiği baskılar devam etmektedir. Bir süre önce 141 ve 142. maddelerin Anayasaya aykırılığı konusunda yazdığı bilimsel bir incelemeden dolayı işten elçektirilen ve hakkında 142. maddeye göre dava açılan Şiar Yalçın hakkında, bu defa yeni bir soruşturmasına açılmış bulunmaktadır.

Bir günlük gazetede yazdığı «Tevkif Müessesesine Bir Bakış» başlıklı yazısında Şadi Alkubç davasını söz konusu ettiği için Şebinkarahisar Savcılığı harekete geçmiş ve Koyulhisar Savcısı Yalçın'ı, Basın Kanunu'nun 30/2. maddesini ihlâl ettiği iddiasıyla sorguya çekmiştir.

Öte yandan, Adalet Bakanlığının baskısına karşı mücadele açmış bulunan Çerkesköy Savcısı Mehmet Feyyat'a da işten elçektirilmiştir.

İktidara kul köle olmayan, vicdanının sesini dinleyen savcılara karşı Adalet Bakanı Hasan Dinçer'in sürdürdüğü terör, sadece Türkiye'deki devrimci çevrelerde değil, yurt dışında da geniş tepki yaratmıştır.

Londra'daki Türklerin kurduğu KARDAS Derneği adına Başkan Selma Ashworth, 8 Mayıs 1968 tarihinde Adalet Bakanı Hasan Dinçer'e aşağıdaki protesto mesajını göndermiştir:

«Sayın Bakan,

Koyulhisar Cumhuriyet Savcısı Bay Şiar Yalçın'ın görevinden faşist metodlarla uzaklaştırılmasını şiddetle protesto ediyorum.

Kafası işleyen ve memleket konuları ile derinlemesine ilgilenen bu hukukçumuzun uğradığı haksızlık, yurt dışında yüzümüzü kızartıyor. Derneğimiz, Cumhuriyet Savcısı Şiar Yalçın'ın fikir suçu yüzünden başına gelenleri dünya kamuoyuna duyurmaya karar vermiştir.

«The Guardian», «Tribune», «Le Monde» ve «Der Spiegel» gibi ciddi gazete ve dergilerle ilişki kurduk. «Türkiye'de demokrasi vardır» diye cartı curt edenlerin yalanlarını suratlarına vuracağız.

Bunun dışında, B.B.C. televizyonunun İngilizce «24 Hours» Programında, «Türkiye'de fikir suçları» konusunda bir tartışma hazırlanmasına önayak olduk. Bu programda yalnız Şiar Yalçın'dan değil, F. H. Dağlarca'nın «Horoz» şirinden tutun da Aziz Nesin, Fakir Baykurt, Yaşar Kemal gibi nice yazarların çilelerinden, öğretmenlere yapılan baskılardan, Alkubç, Ali Fakir Cihan davalarından, toplanan kitaplardan bahsedilecektir. En aşağısından 30 milyon

insan «ileri» Türkiye'de «ADALET» sisteminin nasıl işlediğini öğrenecektir.

Bir memleketin aydınlarını, hukukçularını, yazarlarını, öğretmen ve öğrencilerini fikir suçuyla mahkemelerde sürdüren, işinden atan, hapse sokan kişiler, o memleketi karanlığa gömmek isteyenlerdir.

Ama şunu iyi bilin ki, kendisini XX. Asrın ikinci yarısında ortaçağ metodlarıyla yöneten efendilerden TÜRK ULUSU-NUN hesap soracağı gün yakındır.»

Almanya'daki Türk gençlerine baskı yapıyor

Türkiye'de öğretmenlere ve öğrencilere yaptığı insanlık dışı baskılarla yetinmeyen Milli Eğitim Bakanlığı, yurt dışındaki Türk öğrencilerine de el atmış ve yurt sorunlarını tartışmak ve halk için haktan yana en iyi çözümleri aramak isteyen toplumu öğrencilerin eylemlerine çeşitli baskı metodlarıyla engel olmağa kalkmıştır.

Berlin Türk Toplumcular Ocağı kurucusu olan Türk öğrencilerine, Milli Eğitim Bakanlığı Almanya Bölgesi Müfettişi ve Kültür Ataşesi Ali Rıza Özgüç 25.4.1968 tarihinde şu tehdit mektubunu göndermiştir:

«Öğrencilikle ilişki olmayan bazı vatandaşlarımızla birlikte «Türk Toplumcular Ocağı» adı altında bir teşekkül kurduğunuz

HASAN DİNÇER
— Emir kulu istiyor —

ve özellikle buradaki işçi vatandaşlarımız arasında belli bir siyasi amaç güden faaliyetlerde bulunduğunuz öğrenilmiştir.

İşçi vatandaşlarımız arasında giriştiğiniz bu siyasi faaliyetin, işçilerimizin itiraz ve hattâ infiallerine sebep olduğu vaki şikâyetlerden anlaşılmaktadır.

Ayrıca son zamanlarda yayınladığınız «NATO I» ve «NATO II» gibi beyannamelerde memleketimizin iç durumunu hakkında «Türk Devletinin haricteki itibarını koruyabilecek ifadeleri yer verdiğiniz görülmektedir.

Yurt dışı öğrencilik statüsü ve sıfatı ile bağdaştırılması mümkün olmayan bu türlü dav-

ŞIAR YALÇIN
— Bir adalet savaşçısı —

ramışlarınıza son vermeniz, bu davranışlarınızda ve müfettişliğiniz talimatına uymamakta ısrar etmeniz halinde, hakkınızda yönetmeliğin 21. maddesi gereğince işlem yapılması zaruretinin hasıl olacağına bilgi edinmeniz, yurdunuza gerçekten faydalı elemanlar olarak yetişmek için kullanmanız gereken zamanı her ne suretle olursa olsun, ısraf etmekten kaçınmanız ve öğreniminizi kısa zamanda tamamlamak için âzami gayret göstermenizi rica ederim.»

Bu utanç belgesi mektup üzerine Berlin Türk Toplumcular Ocağı, Ali Rıza Özgüç'e hitaben bir açık mektup yayınlamıştır. Açık mektupta, Özgüç'ün «öğrencilikle ilişki olmayan bazı vatandaşlara olarak adlandırıldığı kişilerin, yıllardır amansız bir sömürü düzeninde ezilen, horlanan, bütün demokratik ve insanca yaşama haklarından yoksun bırakılan, şimdi de yurt dışında emeğini yabancı sermayeye satmak zorunda bırakılan Türk emekçileri olduğu belirtiltikten sonra «Ocağımızın eylem-

lerinin işçilerimizin itiraz ve hattâ infiallerine sebep olduğu gerekçesi gerçeklere uymamaktadır. Buna rağmen çalışmalarımızdan infial duymayan çevreler de yok değildir hani; Bunların başında bugünkü kokmuş komprador - burjuva düzeninin savunucuları ve onların yurt dışındaki uzatılmış kolları olan çevreler gelmektedir. Bunlardan başka infial duyanlar da, ilgili Türk temsilciliklerinden gereğinden fazla tavis görülenlerle Atatürk'ün hâik Türkiye Cumhuriyeti ilkelerine karşı eylemlerini son günlerde nedense pek rahatça sürdüren nuru çevrelerdir. Eğer siz öğrencilerimizin gerçekten yurdunuza faydalı elemanlar olarak yetişmelerini istiyorsanız, hiç üzülmeyin, onlar çoktan bu yoldadırlar. Bunun zorunluluğuna da inanıyorlar. Tarihimizin gelişimini dikkatle izleyen bu gençlerimiz, salt «diplomasi - okumuş» kişi olarak yurda dönmek istemiyorlar. Gayet iyi biliyorlar ki, bu kişilerin diplomalarından ancak keşkeğdi sanayii faydalanabilecektir.» denilmektedir.

ÇAĞRI

Usta dediler elinde büyümüş politikacılar var Türkiye'de. Ustalarından da ustacadır davranışları. Son günlerin edebiyatına yeni deyimler getirdiler: ÖĞRETMEN KIYIMI, SAVCI KIYIMI...

Birtek anlamı var bu zorbalıklara: özgür düşünce düşmanlığı. Öğretmenlerin en başarılı yanı: gerçekçilik, düzmece suçlamalar, çürük, yapmacık bir demokrasi anlayışı.

Gölgelerin büyümesi ve kalınlaşmasıdır karanlık. Karanlıkla korkunun bir akrabalığı var. Bütün korkakların karanlıktan yana oluşu da bundan. Halkı okulsuz, bilgisiz, yolsuz ve kompza özgürlüğünden yoksun bırakmanın suçluluk oranı, keşme kalıplarına sığmayacak ölçüde bir hyanettir.

Ama, «memleketimizde Hukuk'un felsefesini, bu felsefenin amacını anlamış, gerçekçi bir dünya görüşünün yüce doruğuna varmış yürekli savcılar var.» Bir sosyalist, burjuvazinin hoguna çıktığı sürece, davasından uzaklaşmış olur. Bu gerçeğe inanmış olan o yığıt, aydın savcılarımız, «sürülseler de, işten el çektilerler de, özgürlük ve bağımsızlık savaşınızda yılmadan çarpışacaklar.»

«Bu yolda, Türkiye sosyalistleri de

onları yalnız bırakmayacaklardır. Çünkü sosyalizm, köklü bir dayanışma, kardeşçe bir disiplindir.»

«Girdik bu şanlı cenge
«Çekmek gerek belâsını»
deyip, bu çileli yolda, her yanları al kan içinde yürüyorlar.... Yürüyecekler de...
Ve onlara karşı duranlar «Bir çürük diş gibi» sökülüp gidecekler...

«Savcı dediğin, bu fakir halkı en yalandan tanımsa, bu halkı savunmak baş görevi olduğu için de, sosyalist olması gerekli bir kişidir.»

İşte, ŞIAR YALÇIN ve MEHMET FEYYAT, bu sosyal yükümlülüğü kavramış yığıtlerden ikisi! Biri Van'lı, öbürü İstanbul'lu... Bakınız, vatan nasıl bütünleniyor! Gördünüz mü, fikir bir olunca, Türkiye'mizin iki yakası nasıl bir araya geliyor!..

İki genç savcı, Türkiye'nin ezilmiş, horlanmış köylü-işçi-dar gelirli fakir insanları için canlarını göze almışlar, kişisel çıkarlarını ellerinin tersiyle itip, diyaletik yollarında ilerliyorlar!..

Şiar Yalçın Koyulhisar'da, Mehmet Feyyat Çerkesköy'de, işten elçektirilmişlerdir. Haklarında kavuşturma yapılmakta, ayıklarının üçte ikisi verilmemektedir.

Bütün Türkiye sosyalistlerini, bu iki kahraman Türk Savcısı ile ilgilenmeye, dayanışmaya çağırıyoruz!..

Bu yol, fikir özgürlüğü yoludur!
Bu yol, Türk halkının ekmeği, ve işidir!

Bu yol, barınaksız kalmamasıdır insanların!

Bu yol, fakir halkımızın yoksulluktan kurtuluşudur!

Bu yol, emperyalizmle savaktır!

Bu yol, «Bir ağaç gibi tek ve hür ve bir orman gibi kardeşçe» yaşama yoludur!

Bu yol, insanın insana kul olmamasıdır.

Bu yol, sömürücünün, sömürülenin yok edilmesidir!

Bu yol, Türkiye'mizin tek kurtuluş yoludur!

Ve bu yol, gerçek vatanseverliktir!

Bu yolda, nice kahramanlar, gözlerini kırpmadan can verdiler!.. İşte, MEHMET FEYYAT!.. İşte, ŞIAR YALÇIN!..

Onlara şan ve şerefi!..

Onların yolunu kesenlerin vah sonla-rına!..

Galip M. ATAÇ

Devrimci eğitim imecesi

Abidin DiNO

Ferruh Doğan

Fransa'da, özellikle Paris'te günlük olayların gelişik akıntıları içinde, hergün, her saat değişen, kâh gevşeyen kâh sertleşen bir siyasi ortamda, devrimci eğitim imecesinden söz açmak için vakit erken mi?

Bence bu alanda geri dönülmez adımlar atılmıştır.

Eğitim derken elbet önce okullar akla gelir. Oysa birden bire «eğitim» kabından taşmış, memleketin tümüne yayılmış bulunuyor.

Memleket çapında yayılan şey, aracısız demokrasidir, siyasettir, siyasi eğitimidir.

Sokakta, işyerinde, üniversite ve okullarda, özel kurumlarda, devlet kurumlarında, akla gelecek ve gelmeyecek her yerde aynı kaynaşma, görülmemiş tartışma, eski kalıpların dağılması, yenilerinin dö-külmesi söz konusudur.

Geçici siyasi sonuçların, ilerleme yada gerilemelerin ötesinde devrimci bir oluşumun belirtileri şaşırtıcı bir yayılma içinde. Bu bir bilinçlenme salgınıdır, ne olursa olsun bilinçlenme!

Gerçi düşünce ve tutumlarda çelişkiler, yanlışlar ve yanlışlıklar var, ama doğruları hep birlikte bulma sabırsızlığı üstün çıkıyor.

Yeni eğitim imecesi sadece bilenlerin bilmeyenlere bilgi değerlerini aktarması sorunu değil.

Yeni eğitim imecesi, değerleri, doğruları, bilgileri hep birlikte arayıp bulma kararını yansıtır. Eğitim imecesi bir devrimdir, özde ve yöntemde bir devrim.

Eğitim imecesi, sömürücülerin ve hizmetlerindeki ideologların, eğitimcilerin çıkarlarına göre değil, emekçilerin, dar gelirliilerin, bütün demokratik güçlerin isteklerine göre biçimlenme oluşumudur. Eğitim imecesine göre eğitim ocakları ile çalışma ocaklarının (işyerlerinin), örgensel bağlantıları gözetilecek, kurulacaktır. Bilginin paylaşılması ilkesi uğruna ve eğitimde halkın eşit koşullara kavuşması için gerekli ekonomik koşullar sağlanacaktır. Engellerin ortadan kaldırılması siyasi bir sorundur ve bu yüzdendir ki, eğitim imecesi, ekonomik ve siyasi değişikliklerin bir parçasıdır. Dinamik etkisi olan bir parçası.

Fransa'da eğitim imecesinin baş ilkelerinden biri ki bu da pedagojik bir öz taşıyor, öğrenci - öğretmen ilişkilerinin toptan gözden geçirilmesidir. Programların

düzenlenmesinde, tartışmalı derslerin verilisinde, imtihan sisteminin değiştirilmesinde (sene boyunca çalışmaların toplam değerine önem verilecek), sözün kısası bütün teknik sorunlarda, öğrencilerle eğitimcilere eşit söz hakkı verilecek, karar hakkı verilecek, yetki verilecek.

Fransa'da bu devrimci eğitim, okuma yerlerinin öğrenciler tarafından «filen işgali» yolundan yürütülmek istenmektedir.

Öğretici kadro şimdilik ürkek bir susuş içinde olmakla beraber, pek çok grev kurulunda genç asistanlar, tek tük cesur profesörler de görünüyor. Bu kurumlarda olumlu ve yenilik getiren kararlar eksik değil. Elbette yanlışlar ve boş çabalar da öyle. Ne olursa olsun, ancak sosyalist bir iktidarın çözebileceği istekler ileri sürülürken bile, gerekecek kısa yada uzun çaba bilinçle göze alınmaktadır.

Üst yapı sorunları ile alt yapı sorunlarını tek bir savaş safında toplama düşüncesi örgütleniyor. Bu konuda karşılıklı yanlışlıkların, anlaşmazlıkların, töhmetlerin ötesinde, birleşme zorunluğu ağır basacak, örgensel itişler birleşmeyi sağlayacaktır kanuma göre.

Birkaç satırla özetlemeğe çalıştığım bu oldukça başdöndürücü olaylar, ister istemez her Türk'ün kafasında koskoca harflerle tek bir isim canlandırıyor:

TONGUÇ!

Evet Tonguç'un fakir Türk Köylü sınıfı için öngördüğü bütün kültür imecesi ilkeleri, bugün Fransız toplumunun içinde gümbür gümbür patlak vermiş bulunuyor.

Fransız toplumunun gelişim koşullarından gelen itişle, köy kültür imecesi yerine, kent ve köyü kapsayacak bir imece başlamış bulunuyor.

Kültür imecesinin devrimci Ortak Pazarı kurulacaktır.

Bizde ise artık köy enstitüleri değil, kent ve köy enstitülerinin yeni örgütleri üzerinde, Tonguç'a bir düşünmenin, fakat uygulamada yeni koşulların gereklerini yerine getirmenin zamandır. Hem de acele.

Yoksa 40 yıllarında Türkiye'de atılan bir devrimin tohumları başka yerde gelişip yeşerecek, yeni çağın önünde sil baştan seyirci kalacağız.

Oysa ki, bu alanda, hiç bir memlekette bulunmayan, öğrenci - eğitimci birliğini yaşamış binlerce kişilik Tonguççu bir kadro var.

Che'nin ölümü ve son satırları

Küba'dan ayrılışından kısa bir süre önce Buenos Aires'teki ailesine gönderdiği mektubunda Che Guevara şöyle diyor :

«Özgürlüklerine kavuşmak isteyen uluslar için tek yolun silâh mücadelesi olduğu inanıyorum. Bu inanımdan vazgeçmek eğiliminde de değilim. Bir çokları beni maceraperest olarak nitelendirir. Aslında da öyleyim. Fakat, bir başka çeşidi... Doğru bildiğimi yolda canımı esirgemem. Sanırım ölümüm de bu yolda olacak. Ölümü arıyorum değilim, fakat ihtimaller hesabı sonucu, ortaya bu çıkıyor. Bana öyle geliyor ki, bu size son mektubum olacak.

Son bir defa daha kucaklarımı hepimiz...

CHE

Gerçekten de, bu, Che'nin ailesine yolladığı son mektup olmuştur. Che'nin Küba'dan ayrıldığı 1965 Ekim'inde açıklandıktan sonra hangi ülkeye gittiği bütün dünyada merak uyandırmış, bu arada Afrika'ya yada Vietnam'a gittiğine dair çeşitli söylentiler çıkmıştır. Hatta, Amerikan CIA Teşkilatı daha da ileri giderek, Che'nin Fidel Castro ile aralarında çıkan bir anlaşmazlık sonunda öldürüldüğü dedikodusunu yaymış, onun yeni ihtilaller hazırlamak üzere Güney Amerika topraklarında yeraltı faaliyetine giriştiği açıklanmış da bir CIA yetkilisi, «Evet, yerin altına geçti, şimdi iki metre toprak altındadır...» demiştir.

Che'nin etrafındaki esrar perdesi, nihayet 1967 Nisan'ında kısmen aralanmıştır. Bolviya'da gerilla hareketlerinin şiddetlendiğine dair haberler birbirini kovalarken, Ernesto Che Guevara'nın Havana'da toplanan Asya, Afrika ve Amerika Halkları İşbirliği Teşkilatı Konferansı'na gönderdiği mesaj, 16 Nisan 1967 günü açıklanmıştır.

Castro ile aralarında ihtilaf olduğuna dair söylentilerin asılsızlığını da meydana çıkartan bu mesajın Che ölümüne meydan okuyarak şöyle bitiriyordu :

«Ölüm nereden ve nasıl gelirse gelsin... Savaş sloganlarımız kulaktan kulağa yayılacaksa ve silâhlarımız elden ele geçecekse ve başkaları mitralyöz sesleriyle ve de savaş nâralarıyla cenazelerimize ağıt yakacaksa, ölüm hoş geldi, safa geldi!»

Küba'dan ayrıldıktan sonra Che'nin hangi tarihlerde hangi ülkelere gittiği kesinlikle bilinmemektedir. Bilinen tek şey, Che'nin kimliğini gizlemek için saklandığını, saçlarını kısalttığı ve kendisini etrafa Ramon Benitez Fernandez adında Uruguay'lı bir tüccar olarak tanıttığıdır.

Sierra Maestra'daki gerilla savaşını tekrarlamak için uygun bir yer arayan Che Guevara, nihayet 1966 Kasım'ında aradığı yeri Bolviya'nın And dağlarında bulmuştur.

Küba'lı yardımcılarıyla birlikte seyahat eden ve yanında büyük miktarda para bulunan Che, gerilla mücadelesine And dağlarında devam etmeyi kararlaştırdıktan sonra burada bir çiftlik satın almış ve orayı kısa zamanda bir gerilla kampı haline getirmiştir.

Che bu kampta gerilla hareketini organize edip adamlarını gizli gizli yetiştirirken beklenmedik bir olay, kendisini vaktinden önce şüpheli çatışmaya sokmuştur. Beraberindeki Küba'lı teğmenlerden biri 1967 Mart'ında hiç gereği yokken bir hükümet devriyesiyle çatışmış ve bir kaç askeri de öldürmüştür.

Oysa, daha sonra hükümet kuvvetlerinin eline geçen bir adamın itiraf ettiğine göre, Che, Bolviya Hükümeti'ni devirmek için on yıl sürecek bir mücadele planlamış bulunuyordu. Bu beklenmedik olaydan sonra Che'nin kuvvetleriyle hükümet kuvvetleri arasında mücadele vaktinden önce patlak vermiştir.

Che'nin gerilla kuvvetleriyle Barrientos Ordusu arasındaki çatışmalar zaman

CHE'NİN HAYATTAKİ SON FOTOĞRAFI
— Bolviya dağlarında emperyalizme karşı savaşıyordu —

zaman tekrarlanmış ve nihayet 1967'nin Ekim ayında efsanevi ihtilalci, La Higuera'da tuzağa düşürülmüştür.

Gerillacılar son olarak 28 Eylül günü La Higuera'ya üç kilometre mesafede Barrientos Ordusu ile çatışmalar ve bu çatışmada arkadaşları Coco Peredo'yu kaybetmişlerdir. Bundan sonra Guevara ve arkadaşlarının bulunduğu bölgeye büyük sayıda kuvvet sevk edilmiştir. Barrientos Hükümeti de, Che'nin yakalanmasının an meselesi olduğunu Amerikan ajanlarına bildirmiştir. Gerillacıların etrafındaki çember 8 Ekim'e kadar daralmaya devam etmiştir.

Bu en kritik zamanlarda dahi Che, hatıra defteri tutmayı ihmal etmemiştir. Yakalandıktan sonra Barrientos kuvvetlerinin eline geçen defterinin son sayfalarında, okunabildiği kadarıyla, şu satırlar yer almaktadır :

7 Ekim

«Gerilla teşkilatım kurduğumuzdan beri tam on bir ay geçti... Bu süre içinde hiçbir ciddi aksilik olmadı...»

«Bugün saat 12'30'de ihtiyar bir kadın keçilerini otlatmak üzere otlaja götürürken bizim bulunduğumuz boğaza girdi. Orada kamp kurmuş olduğumuz için kadını tutukladık. Düşman askerleri hakkında pek bilgi vermedi. Sorularımıza, uzun zamandanberi bu elvarda olmadığını, hiçbir şey bilmediğini söyleyerek cevap verdi. Kendisinden sadece yollar hakkında bilgi alabildik. Kadının verdiği bilgiye göre, Higuera'stan bir fersah, Ja-güey'den bir fersah ve Pusara'dan da al-tı fersah uzakta bulunuyoruz. Saat 13.20'de Aniceto, ihtiyar kadının evine gitti. Kızlarından biri yatalakmış. Kendisine

konuşmaması için 50 Pesos verdiler, 17 gerillacı o bölgeyi terk ederek mehtap altında yola koyuldu. Tehlikeli bir yürüyüş... Dere boyunca izler bıraktık. Etrafta eve benzeyen bir şey görünmüyor... Patates tarlaları hep aynı dereden akan kanallarla sulanıyor. İki paramos (bitki kaphi tepe) arasında ilerliyoruz...»

«Düşman ordusu, bizim 250 kişilik kuvvete sahip bulunduğumuzu sanıyor...»

Che Guevara'nın ölümünden önce kaleme aldığı son satırlar işte bunlar... Yukarıda da görüldüğü gibi arada bir çok kelime ve cümleler fotokopide okunmadığı için yazıları tam anlamıyla anlamak mümkün olmuyor. Ancak Che'nin de belirttiği gibi Bolviya'daki gerilla hareketi kritik bir safhaya girmiştir.

8 Ekim gecesi uzun bir yürüyüşten sonra Che ve arkadaşları sabaha kadar bir patates tarlasındaki büyük bir iğir ağacının altında dinlenmeye karar vermişlerdir. Ancak Che ve arkadaşlarının gelip, terlada tohumlarını beklemek için bir köyü görmüş ve derhal La Higuera'ya giderek oradaki hükümet kuvvetlerinin «komutanı Yüzbaşı» Gary Prado'yu haberdar etmiştir.

Hiçbir şeyden haberi olmayan Che ve arkadaşları patates tarlasında sakin bir gece geçirmişlerdir.

Sabah Barrientos kuvvetleri, gerillacıların etrafında tuzaklarını kurmuşlardır. Dört manga deronin karşı tarafına, iki manga da Rio Grande'ye giden yolun ağzına yerleştirilmiştir. Ayrıca dört top ve bir Browning makineli tüfek, Che ve arkadaşlarının kampına tevcih edilmiştir.

İlk çatışma ögle üzeri saat 1'de, de-

MARIO TERZAN
— Che'nin katili —

renin tam La Higuera'ya giden yolla keşistği noktada başlamıştır. Yol abluka edilmiş olduğundan gerillacılar için derbeyimni izleyerek Rio Grande'ye ulaşmaktan başka çıkış yolu kalmamıştır.

Yirmi dakika sonra ikinci çatışma olmuş ve 15 dakika kadar sürmüştür. Bu çatışmada hükümet kuvvetlerinden dört kişi ölmüş, sonra ortaklık âsap bozucu bir sessizliğe bürünmüştür.

Nihayet saat 3'te, gerillacıların geceyi geçirdikleri patates tarlasına bombalar, makineli tüfek mermileri, elbombaları yağmaya başlamış, toprak hallaç pamuğu gibi atılmıştır. Bu cehennem bombardımanından sonra Çavuş Huenca komutasındaki bir birlik Rio Grande yolundan boğaza girmiştir.

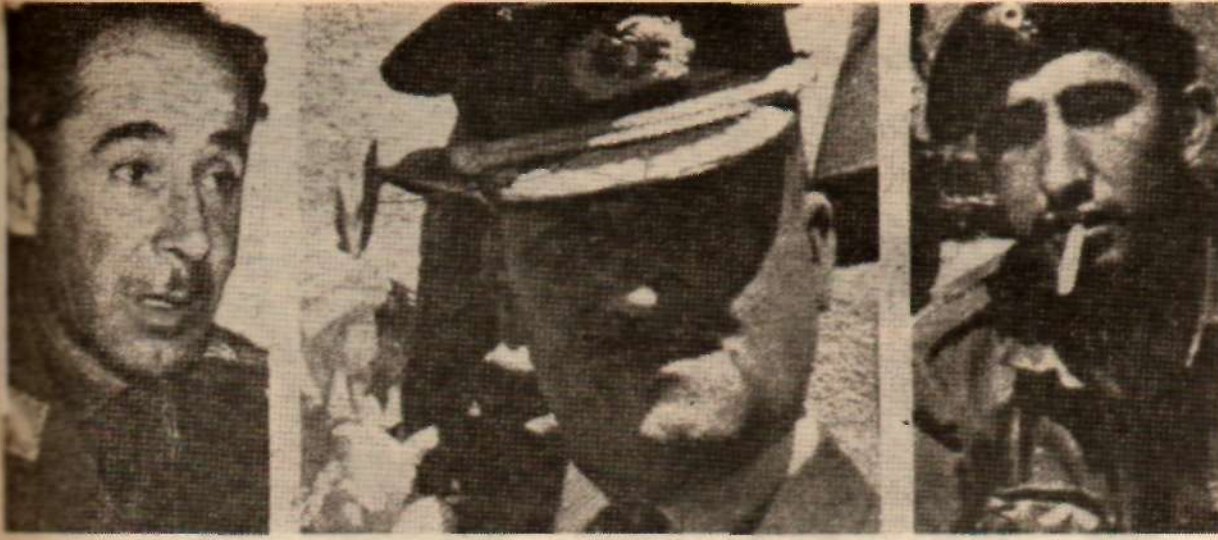
Bu çatışma sırasında «Ramona» takma adını taşıyan Che Guevara bacağın- dan yaralanmış ve Willy adındaki yoldaşının desteğiyle sürüklenerek, bütün çıkış yolları kapanmış olan bu cehennemden tepeli aşarak kurtulmak üzere teğebbüse geçmiştir. Yoldaşlar da, yaralı olan Che'nin kurtulabilmesi için dikkatli başka tarafa çekmek üzere düşman üzerine yaygın ateşi açmışlardır. Fakat, Che'nin tepeye tırmanması çok zor olmuştur. Çünkü, Che bacağından yaralandığı gibi o anda bir astım krizi de geçirmektedir. Bu yüzden bir an için durmuştur, o sırada Willy de bir isabet almıştır. Ateş teatrisinden sonra elleri kan içinde tırmanmaya devam etmişler, fakat iki yaralı insan daha üç metre tırmanmadan dört düşman askeri tarafından sarılmışlardır. Che'nin kaçabilmesini sağlamak için Willy tekrar silaha sarılmışsa da bu da netice vermemiştir.

İki kişinin yakalandığını görür görmez, topçu ateşesini idare etmekte olan Yüzbaşı Gary Prado kocararak olay yerine gelmiş ve Che'nin daima yanında taşıdığı resmini çıkartarak karşısındaki yaralı insanla karşılaştırmıştır. Sonra Che'nin elinde yara olup olmadığını kontrol etmiş ve neticede Ramon adındaki bu gerillacının aslında Che olduğuna kesin kanaat getirmiştir.

Che'yi esir alan Yüzbaşı Prado, «andaki hallerini sonradan şöyle açıklamıştır : «Karşımdakinin Che olduğunu öğrenince tek kelimeyle şoke olmuştum!»

Bundan sonra Yüzbaşı Prado'nun görevlendirdiği beş asker Che ile arkadaşının bileklerini bağlamışlar ve yakıcı güneşin altında tam üç saat bekletmişlerdir. Che'nin yakalanmasından beş dakika sonra durum Vallegrande'daki 8. Tümen Komutanı Albay Joaquín Zenteno Anaya'ya «500 canzada» diye şifreli olarak bildirilmiştir. Şifrede 500 rakamı «Che», canzada kelimesi ise yakalandığı anlamına gelmektedir.

Che, güneş altında bekletilirken yeni bir astım krizi geçirmiştir. Gün ba-

Bolivya'nın başlıca halk düşmanları: General Ovando, Albay Zenteno, Teğmen Espinoza... (soldan sağa)

Che tarafından suratına tükürülen Amiral Hugaterche (solda), Che'yi yakalayan birliğin komutanı Yüzbaşı Prado (ortada) ve Che'nin arkadaşları Willy ile El Maestro'yu öldüren Çavuş Huanca (sağda).

tarken Barrientos'un askerleri, esirlerini La Higuera'ya getirmişlerdir. La Higuera kerpig evlerden kurulu ve 400 nüfuslu bir köydür. Köyün meydanında iki odalı bir okul binası vardır. Odalardan birine Che, diğerine ise Willy hapsedilmiştir.

Yakalanışından sonra Che'yi ilk gören yüksek rütbeli subay Albay Selich olmuştur. Bu arada, askerler Che'nin beraberinde bulunan bütün eşyasını paylaşmışlardır. Hatta bu yüzden aralarında kavga çıkmıştır. Che'nin oğluna hediye etmek için aldığı gümüş kol düğmesine de Teğmen Perez elkoymuştur.

Teğmen Espinoza ise, Che'nin tütürmekte olduğu pipoya göz koymuş ve büyük bir hışmıyla içeri dalarak suçlarından yakalayıp ağzından pipoyu çekip almıştır. Espinoza bununla da kalmamış, «Che denen adam sensin ha?» diyerek kendisiyle alay etmeye kalkmış, bunun üzerine Che bir tekme savurarak usak ruhlu teğmeni yere yıkmıştır.

Bu sırada Albay Selich içeri dalmış Che'yi sorguya çekmek istemiş, fakat hiçbir cevap alamamıştır.

Ertesi gün Che, okulun 22 yaşındaki yeşil gözlü, esmer kadın öğretmenini Julia ile konuşmak istediğini bildirmiştir. Kendi ifadesine göre Julia, başlangıçta bir zalimle karşı karşıya geleceğini düşünerek konuşmak istememiştir. Konuşmadan sonra Julia'nın Che hakkındaki düşünceleri tamamen değişmiştir. «Çünkü, karşımda bir zalim değil, hoş bir insan vardı. Ama yine gözlerine bakmaya cesaret edemiyordum demektir, Julia.

Che ile Julia arasında kısa bir konuşma geçmiş, okulun perişanlığına işaret eden Che «Biliyor musunuz, Küba'da böyle bir okula asla rastlayamazsınız. Bu okuldan çok bir hapisane hücrasına benziyor. Köylü çocukları burada nasıl okuyabiliyor? Böyle bir okulda eğitim yapılamaz» demiştir.

Julia, «Burası fakir bir ilke» diye karşılık verince de aralarında şu konuşma geçmiştir :

«Ama iktidardakilerin, askeri liderlerin lüks arabaları, her şeyi var, değil mi? İşte biz bunlara karşı savaşıyoruz»

«Bolivya'da çarpışmak için çok uzaklardan geldiniz değil mi?»

«Ben bir ihtilalciyim, benim için her yer birdir.»

«Ama buraya bizim askerlerimizi öldürmeye geldiniz...»

«Savaş bu... Ölmek de, öldürmek de;

kazanmak da, kaybetmek de vardır...»

Öğle üzeri Che, Julia'ya tekrar görüşmek için çağırtmış, fakat bu defa genç öğretmen, ihtilalcisiyle bir daha karşı karşıya gelmekten çekinmiştir. Bu çekingenliğine sonradan pişman da olmuştur. Çünkü, artık öldürüleceğini anlayan Che'nin kendisine önemli bazı şeyler söylemesinin mümkün olduğunu neden sonra o da farketmiştir.

Bu sırada bir helikopterle Bolivya'nın kuvvetli adamı General Ovando, General Lafuente, Albay Zenteno, Amiral Hugaterche ve bir CIA ajanı olan Gonzales La Higuera'ya gelmişlerdir. Önce, Che'yi esir alan askerlere mükafat dağıtan generaller, daha sonra esirleri sorguya çekmek istemişlerdir. Ama Che, onların da sorularını cevaplandırmayı reddetmiş, hattâ kendisini sıkıştıran Amiral Hugaterche'nin suratına tükürmüştür.

Sorgudan bir şey elde edemeyeceklerini anlayan Ovando, Hugaterche ve Gonzales, yemek yedikten sonra saat 12.30'da La Higuera'dan ayrılmışlar ve giderken de Che'nin öldürülmesini emretmişlerdir.

Bu arada Che'nin gerilla arkadaşlarından «El Maestros» diye tanınan Benjamin de yakalanarak köye getirilmiş ve Willy'nin yanına hapsedilmiştir.

Saat 1 sularında ayağa kalkarak duvara yaslanmış olan Che, dışarıdan bazı konuşmalar duymuşlar. Askerler aralarında tartışmaktadırlar :

«Ben de gelmek istiyordum.»

«Önce ben gireceğim.»

«Sen Willy ile Maestro'nun leşine bak...»

Che, artık ölümünün geldiğini anlamıştır.

Nihayet kapı açılmış ve Çavuş Mario Terzan elinde bir M2 karabına olduğu halde içeri dalmış ve Che'ye «Otursun diye seslenmiştir. Che, kendisine «Nasil olsa öldürecekisin... Ne gereği var?» diye karşılık vermiş, fakat işlediği büyük cinayetin ağırlığı altında iyice hırçınlaşan Terzan tekrar «Hayır, oturacaksın!» diye bağırarak ve hemen ardından silahını Che'ye yönelterek ateş etmiştir. İsabet alan Che derhal cansız yere yığılmış, duvarda da yumruk büyüklüğünde iki delik açılmıştır. Daha sonra Teğmen Perez içeri girerek yerde yatan Che'nin boynuna ateş etmiştir. Onu dışarıda sabırsızlıkla bekleyen diğer askerler izlenmiş, Che'nin bacaklarına ateş etmişlerdir. Ateş seslerini duyan bitiglik

odadaki Willy, «Onu öldürdünüz. O öldükten sonra bana da ölüm vız gelirse diye bağırarak, bunun üzerine Çavuş Huanca içeri dalarak Willy ile El Maestro'nun da işini bitirmiştir.

Bu vahşice cinayetler işlendikten sonra silah seslerini duyan köylüler birer birer olay yerine gelerek kanlar içindeki Che Guevara'ya görmüşlerdir. Bu arada bir kadın su getirerek Che'nin yüzünü temizlemiştir. Daha sonra kendisiyle konuşan bir gazeteciye bu kadın, «O anda o kadar güzeldi ki, tıpkı İsa'ya benzeyordun» demekten kendini alamamıştır. Bundan sonrasını herkes bilmektedir. Che'nin henüz sıcaklığını koruyan cesedi, bacaklarından bir helikoptere asılmış ve Amazon Nehri'nin üzerinden uçurularak Vallegrande'deki «Senor Mal-

Guevara'nın hayatı ve hatıraları

- 10 -

Derleyen : Mekin GONENÇ

tas Hastahanesi'ne getirilmiştir. Hastanede Che'nin vücuduna tam bir kilo formaldehit sıringa edilmiş, daha sonra cesedi orada biriken gazetecilere, filmcilere, televizyonculara teşhir edilmiştir.

Che'nin cesedi ne olmuştur?

Barrientos'a göre gömülmüş, General Ovando'ya göre yakılmıştır. Ama bilinen bir şey varsa, Senor Malta Hastahanesi'nde ceset yakabilmek için gerekli düzenin olmadığıdır.

İster yakılmış, ister gömülmüş olsun, Che'nin cesedi artık ortada yoktur. Geriye sadece elinden kesilip mumyalaanmış iki parmakla, yakalandığı sırada ele geçirilen hatıra defterinden alınmış fotokopiler kalmıştır.

Evet, Che'nin cesedi ortadan kaldırılmıştır. Ama Che ortadan kaldırılabilmis midir?

Hayır...

Bu «hayır»ın nedenini, Che'nin mücadele arkadaşları Fidel Castro göyle açıklamaktadır.

«Sömürücüler, bu gerillacıyı savaşta öldürdükleri için zafer naraları atıyorlar. Ama bilmedikleri yada bilmek istemedikleri bir gerçek var ortada. Saf dış etükleri bu insan, savaşçılardan sadece bir tanesiydi.

Onun savaş sloganları sadece bir kulağa değil, milyonlarca kulağa erişmiştir. Onun elindeki silahı almak için bekleyen bir değil, milyonlarca el vardır.

O bizlere, devrimci düşüncelerini, devrimci üstünlüklerini bıraktı. Bize kişiliğini, isteklerini, gahşma ruhunu, sağlanlığını bıraktı. Che örneği, halkımıza için ideal bir model olacaktır.

Gelecek kuşakların nasıl olması gerektiğini anlatmak istiyorsak, hiç tereddüt etmeden, «Che gibi olsunlar» diyeceğiz.

(S O N)

...VE EPSANEVİ DEVRİMCİNİN CESEDİ
— Vücudu ortadan kaldırılrsa da mücadelesi durmayacak —

AP Muş Milletvekili Kamil Özsayıldız'ın tecavüzüne uğrayan genç kızlar, Özsayıldız kaçarken «Kaçıyor, tutun...» diye bağıyorlar (altta); Kızlara sarkıntılık edip Atatürk Bulvarı'na karıştırdıktan sonra otomobile binip kaçmak isteyen AP Milletvekili Özsayıldız kendisine engel olmak isteyenlere bıçak gösterirken (sağda).

Bir AP milletvekili kızlara nasıl saldırdı?

GEÇEN hafta Çarşamba günü, Başkent Ankara'ya aralıksız yağmur yağmıştı... Atatürk Bulvarı, ancak akşam üzeri yağmur ara verdikten sonra vükünü almaya başlamıştı...

Bakanlıklarda, Bulvar Pahası'nın kapısından sallana sallana kır saçlı, kara gözlüklü bir adam çıktı. Üzerindeki elbisenin iyi bir terzi elinden çıktığı belliydi.

Belliydi amma, haftalardır ütü görmediği de hemen göze çarpıyordu... Sağ elinin ayası ile ağzını sildi ve saatına baktı... 17.35'di... Kızılay'a doğru yürüdü...

Kır saçlı, kara gözlüklü, iri yapılı, güçlükle yürüyen adamın adı Kamil Özsayıldız'dı. Ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Albümünün 90'uncu sayfasındaki resminin altında şunlar yazıyordu:

«Kamil Özsayıldız. MUŞ (A. P.). Kayseri, 1920 - Lise - Az Fransızca - Evli, 3 çocuk - Ticaret - İnşaat müteahhidi - Kayseri A.P. İl Başkanı.

Çocukları yaşımda

Özsayıldız, karşından gelen iki genç kıza doğru yürüdü. Tam karşılarında durdu. «Yavrular nereye böyle?» dedi. Kızlar şaşırmıştı. Geçip yürümek istediler. geri dönmeyi düşündüler, şaşırmışlardı tüm. «Ne olan or...», herkese şapur-şapur bize yarabdi şükür mi? Pis komünistler...

«Ulan siz bana yüz vermeyecek adam mısınız?» Ayakta güçlükle duran ve dediğini bilmeyen adamın üzerlerine geldiğini gören kızlar paniğe uğramışlardı. Çığlık çığığa kaçtılar... Yoldan geçenler durmuş, çığlıkları duyanlar koşup gelmişti... N. S. ve J. A. adlı kızlar kaçırken, çantalarını ve kitaplarını atıvermişlerdi.

Özsayıldız, çıldırması olablirdi. Çünkü, kaçan kızları kovalamaya başlamıştı. N.S.'yi bileğinden tutup sertçe çekmiş, vurmak için elini kaldırmıştı. Elini indirememişti, çünkü bir gencin mengene gibi parmakları kolu havada yakalamıştı. Genç adam kızlara sormuştu:

«Neyiniz olur bu adam sizin?» Kızlar «Hiçbir şeyimiz olmaz. Evimize gidiyorduk, önümüze çıktı. Önce haf attı, sonra elle sarkıntılık etmek istedi, Sonra da, dövmeye kalktı...»

Adalet Partisi Muş Milletvekili Kamil Özsayıldız'ın çevresi sarıvermişti. Bir ilaç firmasında çalışan Tümer Öngen ile Terakki gazetesini Stajyer muhabiri Hüseyin Canpolat, A.P. Milletvekiline davranışının doğru olmadığını hatırlatmak istemişler-

d. Fakat, Milletvekili önce her ikisini de bir güzel kalaylamış, ardından da cebinden küçük bir bıçak çıkararak savurmaya başlamıştı. Artık ok yandan çıkmış ve Atatürk Bulvarı karışmıştı.

A.P. Milletvekili bir otomobile binip kaçmak istiyor, fakat halk engel oluyordu. Bir yandan üzerine gelenlere bıçağını gösteren A.P. Muş Milletvekili Kamil Özsayıldız, bir yandan da «Bu memleketin anasını... - Alçaklar bırakın beni, Moskof usakları.

O... çocukları. Ben ne istersem yaparım. Ben milletvekilim ulan. İstersem seni de döverim, istersem öldürürüm, benim masuniyetim var...» diye nara atıyordu.

Karakolda ayna var

A.P. Muş Milletvekili Kamil Özsayıldız güçlükle Çankaya Emniyet Amirliğine götürülmüştü. Fakat, sarhoş milletvekilini otomobilden indirmek mümkün olamamıştı. Polislere hakaret eden Milletvekili, Çankaya Emniyet Amirliğinde bağırarak:

«Siz kimsiniz ulan. Çağırın bana Nakiboğlu'nu. Gelsin yanına onunla konuşayım ben. Siz kimsiniz lan, cinsiniz, cıbbiliyetiniz nedir, seçereniz nedir?»

Gençlerden biri «Sus artık be. Herkese alçak diyorsun. Sen alçaklık nedir bilir misin?» demiş

ve şu cevabı almıştı Milletvekilinden:

«Ben üniversiteye gitmedim. Ne olduğunu bilmiyorum alçaklığım. Ama galiba alçaklığın bir ucu Moskova'ya, bir ucu da Çin'e gidiyor...»

Tartışma, Çankaya Emniyet Amirliğinde şunları söylemişti:

«Eğer, duruma Emniyet Amiri Sabri Timur el koymuştu. Timur, A.P. Muş Milletvekilini odasına aldıktan sonra, davacıların adreslerini almış, fakat bütün aramalara rağmen(!) tecavüze uğrayan iki kıza bulamamıştı.

Olaya tanık olanlardan Hüseyin Canpolat, Çankaya Emniyet

A.P. Milletvekilinin tasalluttundan gençler tarafından kurtarılan kızlar perişan halde evlerine dönüyorlar

ÖZSARIYILDIZ

— Ben milletvekiliyim ulan! —

Amirliğinde gunları söylemişti:
— «Olay yerine geldiğimde Sarıyıldız, sarkıntılık ettiği kızlara «Vay O...» diyordu. Bu arada sarkıntılığa uğrayan kızların erkek arkadaşları, A.P. Milletvekiline yaptığını doğru olmadığını söylüyorlardı. Sarıyıldız bunun üzerine «Böyle memleketin anasını avradım...» dedi. Davanamadım, kendisinin Milletvekili olduğunu da o sırada bilmiyordum. «Ayıp değil mi, memlekettten ne istiyorsun?»

dedim. Bunun üzerine, daha da köpürdü ve «Sen ne karışyorsun? Or... çocuğu» dedi. Başka küfürler de sıraladı. Kendisinden şikâyetçi olduğumu da söyleyince bir taksici atlayıp kaçmak istedi. Bana bıcağına çekti ve salladı. Bıçak taksinin kapısına geldi. Bu sırada iki polis memuru olay yerine yetişti. Şikâyetçi olduğumu söyledim. Polisler, kendisini karakola davet ettiler. «Ben milletvekiliyim gitmem» dedi. Fakat dinlemediler. Çankaya Emniyet Amirliğine getirdiler. «Emniyet Genel Müdürlüğü ile konuşacağım» dedi. Başka bir odaya çekildi. Benimle tamik olan Tümer Ongun'un ifadesi abuh. A.P.'li milletvekili ise sahverildi...»

Hadise yaratan plak

AŞIK FERMANI

947- Avrادم
Ne ararsan insandadır

Odeon Plak: Milas Han
Ruza Paşa Yokuşu - İst.

ANT Der: 474

Amerikan sömürüsüne karşı Türk işçisinin grevi

1954 yılından beri Türkiye'de faaliyet gösteren Foster Wheeler adındaki Amerikan Şirketi'nin Ankara'daki Mühendislik Bürosu'nda çalışan Türk personeli önceki hafta, işveren Türk kanunlarını tanımadığı ve işçi haklarını vermediği için, greve gitmişlerdir.

Foster Wheeler, yabancı ülkelerde faaliyet gösteren bütün Amerikan kumpanyaları gibi, az zamanda çok kazanç sağlamayı kendisine amaç edinmiş komisyoncu bir firmadır. Hayat sahası, bu amacı gerçekleştirmeye uygun olan Ortadoğu ülkeleridir. Şimdiye kadar Türkiye'de ve bu ülkelerde çevirdiği işlerde Foster Wheeler Şirketi, bugün Avrupa ve Amerika'da çalışma hayatının tabii ve vazgeçilmez unsuru olan sendika düzenine daima karşı çıkmıştır.

Üretici olmayan, sadece komisyonculuk yapan bu firma, hâlen Yapı İş Sendikası'nın greve gittiği Ankara'daki Mühendislik Bürosu'nda da bu zihniyetini sürdürmektedir. Petrolün tesisi kurulumunda hemen hemen bütün işi yapan Türk işçisi, Türk teknisiyeni ve Türk mühendisi olduğu halde, Foster Wheeler Şirketi, Türk emekçisinin ardından komisyon almaktadır.

Foster Wheeler'in uzman diye getirdiği teknik yetersizlikleri sabit beş on devirme eenebi personelin kendilerini birer patron olarak görmeleri, Türk işçi ve teknisiyenlerine karşı her türlü baskı metodları ile kendi kaptırımlarını kabul ettirmek istemeleri ise ayrı bir problem olmuştur. Yapı - İş Sendikası, bu yüzden her sendika örgütünün tabii unsuru olan DISİPLİN KURULU müessesesinin kurulmasını aylardan beri istediği halde, Foster Wheeler Şirketi'nin inatçı direnişiyle karşılaşmıştır.

Foster Wheeler, çıkarıcı ve keyfi tutumunu son günlerde daha da öeriye götürmüştü. Ankara Mühendislik Bürosu'na aldığı elemanlarına, iş sözleşmesini, işe giriş tarihinde değil de, aradan bir yıl geçtikten sonra ve eski tarihte imzalatmış, buna karşılık o tarihte henüz çıkmamış bulunan bir kanuna yaptığı atıfla, cidden rastlanmasa güç bir gariplik örneği vermiştir.

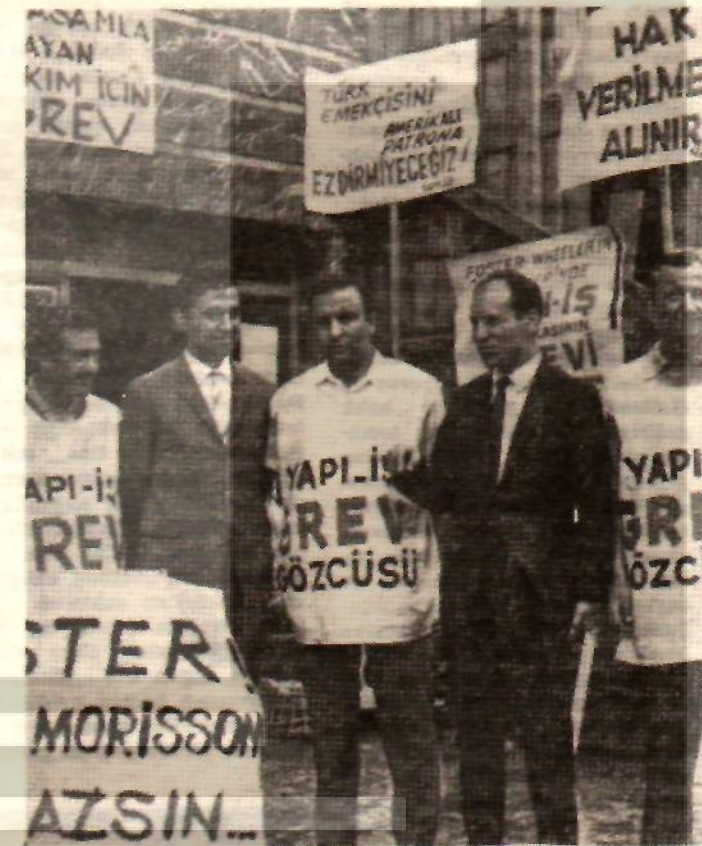
Fakat asıl üzücü olan nokta, bir Türk iktisadi devlet teşekkülü olan PETROKİMYA Genel Müdürlüğü'nün bir kısım elemanlarının da, bu çıkarıcı Amerikan firması ile elele vererek grevi baltalama hareketine girişmesidir. Yapı İş Sendikası'nın açıkladığına göre, PETKİM elemanlarınınca hazırlanmış olan grev baltalayıcı beyannameler yine PETKİM elemanlarınınca evlere dağıtılmıştır. Grev yapan mühendis ve teknisiyenlerin masaları kırılmış, içinden çıkarılan proje-

ler tamamlanmak ve kanunsuz olarak tatbik edilmek üzere dışarı kaçırılmak istenmiştir. Grev gözçüleri, grev kıran bu PETKİM elemanlarından Etüd Proje Müdürü Y. Mühendis Şener Aral, Müdür Muavini Y. Müh. Doğan Elitutan, Y. Müh. Mustafa Işık, Y. Müh. İbrahim Uzunca'yı suçlusu yakalayarak adalete teslim etmişlerdir.

Grev yapan teknisiyen ve mühendisler yayınladıkları bildiride «Aylardan beri en iyi niyetlerle işvereni toplu sözleşme masasına oturtmaya uğraştık. İşveren Foster Wheeler

firmasının çıkarıcı tutumunu bizi greve itti. Kararhyız, sonuna kadar direneceğiz. Ne gözdağı, ne jurnalciler, ne eşkiya metodları bizi yolumuzdan döndüremeyecektir. Bilakis, her zaman olduğu gibi bu defa da zorbalarm sonu hüsrana olacaktır.» demektedirler.

Petkim yöneticilerinin işsizlikleri ve yanlış tutumları yüzünden, Yarımcı Şantiyesinin beyni olan Ankara Mühendislik Bürosu'nda gelişen grev hareketi, Türk Hükümeti'ni her ay en azından 100 Milyon lira zarara uğratabilir.

AMERİKAN İŞYERİNDE GREV

— Foster, İkinci Morisson olamazsın! —

Elmalı'da neler oluyor?

ELMALI olaylarının nedenini araştırırken 1953 lere kadar gitmek gerekir. Elmalı'nın Bayrallar köyünde, kurutulan bir gölün arazisine birkaç ağa sahip çıkmak istemişlerdir bu yıllarda. Oysa göller de, ormanlar, nehirler, yollar gibi «âmme emlak» sayılmakta ve hazineye ait bulunmaktadırlar; hiçbir şahsın mülkü, tapu mahi olamaz.

Ağaların birtakım belgeler ile sürerek göl arazisine el koymak istemelerine karşılık, çevrenin yoksul ve topraksız köylüleri de burayı ekip biçmeye başlamışlardır. İdareciler, ağaların nüfuzu ile köylünün bu topraklara müdahale etmemesi yolunda bir karar almışlarsa da bu karar, köylünün başvurmaları üzerine Danıştay'ca (tehir-i ıera kararı ile) durdurul-

muştur. İkinci bir karar veren Danıştay kendisini yetkisiz görmüş ve bundan sonra Bayrallar köylünün toprak sorununu hukukun aşkida kalmıştır.

Köylüler ağa baskısına karşı koyarak araziyi işlemişlerdir ama geçenlerde ağaların biçir-döverleri, jandarma kordonu altında bir gecede insan boyu ekimleri yerle bir edilmiştir. Ve jandarma ile köylü çatışmış, 73 kişi Elmalı'ya getirilip nezarete altına alınmış. 30'u yirmidört saatlik sorgudan sonra serbest bırakılmış. Öbürleri nezarete alakalmıştır. Jandarma'nın çatışma sırasında silah ve dipçik kullanması, birçok köylünün yaralanmasına sebep olmuş, nezarete alınarak karakolda da dayak vermiş, doktora muayene olma istekleri reddedilmiştir. Çoğu kadın olan 43 ki-

şlik köylü grubu yaralı, aç ve susuz bekletilmişlerdir.

Artık yoksul köylü olaylardan sonra jandarmamın terkettiği tarlalarda bütün emeğinin ve geçim kaynağının elden gittiğini göre göre, çaresizlik içinde nöbet tutmaktadır. Karakoldaki yakınlarını görmeğe Elmalı'ya gidenler ise burada bağış, aç, bitkin, çaresiz dolmaktadır. Bu arada çeşitli araçlara bindirilmiş olan bir komando birliği, ağır askineli tüfeklerle, başka askeri araçlarla donatılmış olarak, aların döndükleri çala çala Elmalı'ya girmiş, kışla'da konaklamaya başlamıştır. Halkı sindirmek için başvurulan bu tedbir, ilçede tam bir terör havası estirmiştir.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nden incelemeler yapmak üzere Elmalı'ya giden 40 öğrencinin köye girip inceleme yapmaları da jandarma tarafından yasaklanmıştır. AP' liler ise, sadece bilimsel inceleme amacı ile gelmiş olan öğrencilere taş ve sopalarla saldırmışlar, on kadar öğrenciyi çeşitli yerlerinden yaralamışlardır. Polis olayları yatıştırmaya çalışmış ve öğrenciler hemen Antalya'ya geri dönmek zorunda bırakılmışlardır. Ortadoğu Teknik Üniversitesi Öğrenci Birliği Başkanı da Elmalı olaylarını protesto eden bir bildiri yayınlamıştır.

Son haberlere göre, AP'nin ağaların hazırladıkları senaryo devam etmektedir. Son bilançoya göre 10 kişi yaralı, 26 kişi tutukludur... Ağaların traktörleri köylünün ekimlerini imha etmeye devam etmektedir... Tutuklanan ve jandarma kurgunu ile yaralanan köylüler, can ve mal emniyetinden korktukları için çaresizlik içinde, eli-kolu bağlı ağaların traktörlerini seyretmektedir... İnceleme yapmak için giden öğrenciler tahrikçilikle suçlanmışlardır. Antalya Vae's Nazmi Özyurt ise, Anadolu Ajansına verdiği demeçte ağalardan yana olduğunu ortaya koymuştur...

Köylü, artık ağa kapısında boğaz tokluğuna çalıştırılan bir köle olmaktan çıkmakta ve kendi haklarını her ne pahasına olursa olsun alınması mücadelesini vermektedir. Ne ağa baskısı, ne jandarması dipçik onu bu mücadelesinden alakoyamayacaktır. Elmalı olaylarına bir an önce çözümlenmesi gereken bir hukuki ihtilaf olarak bakmak ne kadar yanlışsa, «Ne İsa'yı ne Musa'yı darıltmamak» amacını göden, geçici çözümleri arayıp bulmaya çalışmak da o derece yanlıştır.

Şimdiye kadar gördüğümüz örnekler daha da çoğalacak, bundan böyle buna benzer olaylar daha çok patlak verecektir.

Emekciler iktidarına doğru ...

GÜZİN DİNO Paris'ten yazıyor

19 Mayıs 1968 (saat gece 1)

Şimdi Sorbonne'dan geliyorum; genel greve doğru giden öğrencilerden birçoğu «Quartier Latin»e gelmeye başladı. «Riche-Nous» amfisinde öğrencilerle konuşmaya gelenler var. Öğrencilerden biri, «Biz devrimimizi bütün müesseselere karşı yapıyoruz. Sendika da bir müessesedir, onu da değiştirmek gerekir» dedi. Yaşlı, beyaz saçlı bir işçi kalktı, «Ben kırk senedir sendikama bağlıyım, beni yetiştiren, bilgilendiren odur» dedi. Başka bir işçi, sendikacılığın tarihini, Fransız toplumuna sağladığı yararları saydı; bu kadar akıllı seğir bir ders, çoktandır bu küreselden belki verilmemiştir; not tutanlar bile vardı. Genç bir asistan, sendika yönetiminde tam demokrasinin gerekliliği üzerine konuştu; bütün bu konuşmalar öyle ilginç, görülmemiş bir hava içinde olageliyor ki, öyle yepyeni bir ortam yaratıyor ki, sabaha kadar kalabilir insan orada; kalanlar da var... Her günkü yaşamın potasında pısmış, eylemin içinden fırlayan öğrenciler, inanmış kişilerin tartışması.. 13 Mayıstan beri 24 saat herkese açık olan Sorbonne, kurulduğundan beri tam ödevini «anki şimdi yerine getiriyor. Yüzyıllardan beri, böyle bir ilgiyi ve bu kadar büyük kalabalıkları bu kadar az günde kendine çekmemiştir belki de bu Üniversite.

22 Mayıs 1968

Gazete başlıkları «Fransa felce uğradı» diye yazıyor; garip bir felç... bir yandan da kaynıyor Fransa, hele Paris fırlıyor; ve artık kaynayan sadece Sorbonne ve öteki fakülteler değil, sadece fabrikalar ve Üniversite değil, halkın ılgali altında olan binlerce örgüt, futbol federasyonundan psikiyatri cemiyetine, vazarlar birliğinden masajculara kadar her birlik, eylem komitesini kurdu ve herkes, her gün toplanıp, sabahtan geceyarılarına kadar, harıl harıl, komisyon komisyon çağırıyor ve reform projeleri sunuyor genel kurullara.. Üç haftada, nasıl bu hale geldik diye şaşıyor herkes, ama eylem bütün hızla ilerliyor...

23 Mayıs 1968

Odeon tiyatrosu dopdolu, halk taşmış, merdivenlerden a-

şağı meydana yayılmış; küme küme mitingler kurulmuş; bugün Ascension bayramı olduğu için, dükkancılar, kapıcılar, her çeşitten küçük esnaf, grevci işçilere, öğrencilere karışmış, durmadan tartışıyor; kırmızı bayraklar, kara bayraklar arasından, tiyatronun pencerelelerinden salkım salkım kızlar sarkmış, bu görülmemiş topluluğu seyrediyor; içerideki sahnede neler olup bitiyor bilmem ama, dışarıdaki sahne harika...

Bir kümede, yaşlıca kadınlar birbirlerine gatiyorlar; karnabaharın fiyatı söz konusu idi, bir adam, oradan «ya bahkılarımız» diye haykırdı; ekendi denizlerimizde tuttuğumuz bahkılar tekrar denize döktüyoruz ve Hollanda'dan pahalıya bahk getiriyoruz!», «Ya şarap konusu» dedi ötekisi, onun üzerine kıyamet koptu; «ortak-pazara», «bu böyle yürümez», «altına bağlanamaz ticaret konusunu», «insan çalıştığı kadar yere», filan derken, en çok konuşan bir bayan, oğlunun mühendis olduğunu ve yerine, bir düğmeye basılınca iş görecektik olan bir makina konulacağını haber verdi ve buna asla razı olmayacağını bildirdi... Merdivenlerin üstünden aşağıya doğru, bir genç «Tüketim toplumu» üzerine konuşuyor... Saint - Michel bulvarından aşağıya doğru iniyorum... anlatılması zor, elektrikli bir hava var ortada, görülmedik insanlar doluyor; günlerdir toplanan çöpler kokmaya başlamış, yığın yığın çöp ortada... ve nasıl oldu anlamadım, apartmanlara girip, beğenilmez kata vardığımda, dışarda kıyamet koptu; kimsenin hazırlanmadığı, beklenmediği, sadece bir polis kordonunun karşı köprüyü tutmasıyla başlayan bir nümayiş patlayıverdi meydana.

Altıbuçukta başlayan bu sert çatışmalı nümayiş ertesi sabah saat dörde kadar sürdü; gene 11 Mayısta olduğu gibi bütün mahalle uyumadı bu gece, gene 200'e yakın yaralı, gene kaldırım tagları söküldü, bu sefer ağaçlar kesilip çöplerle barikatlar kuruldu; öğrenci başkanları yatıştırmaya çalışıyor... radyo, durmadan durumu ayrıntıları ile anlatıyor... aşağıdaki dar sokaklardan koşma ve kovalama gürültüleri, camlar kırılıyor ve durmadan göz yaşartıcı bombalar patlıyor... çöp dolu tahta kasalar alev alıyor, itfaiye arabaları, sağlık yardım arabaları, binler-

ce kişinin hırsla bağırışları sabaha kadar geceyi dolduruyor..

24 Mayıs 1968

Öğleden sonra sokağa çıktığımda, Bulvar Saint - Michel, baştan aşağı etrafa savrulmuş çöpler, yanık tahta parçaları, kırılmış camlar, çeşitli paçavralar, tenekeler, konserve kutularıyla dolu; saat beşte, bütün kahveler, dükkânlar kapandı; öğrenciler, kimi toplu halde, elde kırmızı ve kara bayraklarla, bağırarak, türlü söyleyerek Gare de Lyon'a doğru gidiyorlar, ama herkes biliyor ki, akşam mahallelerine dönecekler. Saat sekizde konuşacak olan De Gaulle'u dinlemek üzere, televizyonlu bir arkadaşın evine gidiyorum; yollar tıss... ılık güzel bir Mayıs akşamı ama garip bir tedirginlik akşamla beraber çökmüş ortada. Bir kapıcı kapısının önüne çıktı, başını öne doğru uzatmış, sanki havayı kokluyor; sakıncalı gözlerle etrafına bakıyor, karşı sahili gözettiyor... Gece saat 21 buçuğa doğru eve dönüyoruz, sokağımızın başına geldik ama eve giremedik; gene nasıl oldu bilmem, birden patladı çatışma;

arka sokakların birinde, bir arkadaşın oturduğu otele ancak atabildik kendimizi ve gözlerimize yağlar boğanarak; yağartıcı bombalar yayılım ateşi gibi... Birbuçuk saat, beş kişi, otelin penceresinden, tam önümüzde karargâh kurmuş 20-30 gençin polisle çatışmasını seyrettik; basketbol ayakka-buları, motosiklet miğferleriyle, kendilerine bir çeşit savaş üniforması düzenleyen gençler, oraya buraya koşuyorlar, atılan çeşitli yağartıcı ve duman bombalarını yere düşürmüyor, patlamadan önce, kâh gültü çeker gibi, kâh delicesine elleriyle, geldikleri yere geri savuruyorlar; sonra oradan oraya arı gibi koşuyorlar; hele kırmızı siletteri, mavi pantolonlu bir kız var, ele başı... Bulvarın yukarısından hırslı isyan sesleri geliyor, oralarını görmiyoruz, ama meydan bombog; ortasında bir adam duruyor; şaşıyoruz nasıl cesaret ediyor, neden bombalar ona doğru atılmıyor diye, belki sivil polistir, dedik; neden sonra bizim tarafa doğru yöneldiğinde anlaşıldı, meğer körkütük bir sarhoşmuş! Derken önümüzdeki kahvenin camları indi; yerden zehir gibi gelen bir duman bom-

basını, bir öğrenci ayağına yedi ve göktü oraya; hemen iki hasta bakıcı türeyiverdi bir kögeden, bir de küçük küllüstür araba, üzerine bir kızla bağışareti uydurulmuş, yüklediler öğrenciyi. Anlaşılan caddede gene barikatlar kuruluyor, çünkü polisler hücumu geçtiler; siyah kalkan, siyah mihver, siyah muşambalar, bomba torbaları, uzun sopaları ile korka korka ve korkunç ilerlediler... bir süre için boğalan sokağa fırlayıp koşan eve attık kendimizi.

Sabah üçe kadar, öyle bombalar patlatıldı ki, korkutucu hücum bombaları imiş bunlar, gerçekten de Paris yıkılıyor sanır insan; camları açıyordusarıntıdan kırılmasını diye. Tepedeki taraçadan, Pont-Neuf'den gelen nümayişçileri görüyoruz, Akademi Française'nin önünden bir alev yükseltiyor, Saint-Michel köprüsünden ve Petit-Dont'dan akın akın caddelere, muhafız bölükleri, Rue Saint-Jacques ve Bulvar'a dahi-yor. Radyodaki spikerin kesik kesik açıklamaları... Paris Borsası'nı ateşe vermek üzere imiş başka nümayişçiler... dört barikat kurulmuş bulvar Saint-Michel'de, ağaçlar kesilmiş ve

ÖĞRENCİ LİDERİ DANIEL COHN - BENDİT ARKADAŞLARINA HİTAP EDİYOR
— Sorbonne'daki ihtilal bayrağını yeni bir rüzgâr dalgalandırıyor—

GENÇLER KAPILARI ZORLUYOR
— Zorlanan düzenin kapısıdır —

devrilmiş yolların üzerine, otomobiller siper olarak dizilmiş, kuni barikatlar ateş almış, caddelelerin taşları sökülmiş gene, bir barikat birbuçuk saatir dayanıyormuş... oralarda oturan bir arkadaş telefon ediyor, «bura korkunç, korkunç, diyor, ne olacak, ne olacak, öldürecekler mi hepsinin diyor... Sabaha kargı 456 yarab var.

25 Mayıs 1968

Sabah erken, radyo, Sorbonne'un hastahane haline geldiğini, ekmek ve süt istediklerini bildirdi... Saint-Michel bulvarının, bu sefer altı üstüne gelmiş... Pis, sinek bir yağmur çiseliyor, bombaların kokusu hâlâ ağılatıyor herkesi, herkesin e- linde mendil, gışkınlık ve öfke, gene küme küme tartışmalar, cadde yürünecek gibi değil ama kimsenin de duracağı yok... Sorbonne'un büyük amfisinde bitkin öğrenciler sıraların üstüne kıvrılmış uyuyor, suratlar yemeyişli... Kucak kucak ekmeğe getiriyor mahalleli... Sadece bir ekmeğe ve bir litre süt getiren de var, battaniye ve yastık getiren de... Avluda megafon bir gönüllü arıyor, Paris'in ö- bür neundaki bir fabrikadan bir megafon istiyormuş işçiler..

italvada solun zaferi

SOSYALİST akım, çok yönlü bir gelişim içerisinde.

Bazı ülkelerde «yerleşimsizli kuvvetlendirmeye çalışırken di- ğer bazı ülkelerde «savaş duru- mus»ndan «barış durumu»na geçişini tamamlıyor. Bazı ülke- lerde faşist diktatörlüklere kar- şı silahlı ayaklanma planları hazırlarken diğer bazı ülkelerde parlamenter demokrasi sistemi- ni faşist darbe denemelerine

karga koruyor. Bazı ülkelerde ise, iktidara parlamenter sistem içerisinde yaklaşıyor.

Son İtalyan genel seçimlerin- de sosyalist partiler büyük ba- şarılar kazandılar; iktidara par- lamente yoldan bir hayli yak- laşma durumuna geldiler.

Senato'daki 313 sandalye'den 147'sini sol eğilimleri açıkça be- lirli üç parti kazandı. Millet Meclisi'nde ise, 627 sandalye'den 291'ini yine sol eğilimi belirli üç parti ele geçirdi. Diğer par- tilerdeki sol eğilimli milletvekil- leri ile senatörler de hesaba ka- tılırsa, «özkonusu solcu toplu- lukları daha genişletmek müm- kün.

Görülüyor ki, Batı Bloku'nun lider kapitalist ülkelerinden bi- rinde, solcular parlamenter yol- la çok ağır basmaktadırlar. İta- lyanın liderlik niteliğine rag- men, politik alanda belirli bir Anglo-Amerikan baskısında bu- lunuğu hesaba katılırsa, aynı gelişme daha önemli karakter kazanır.

Hele kısa vadede politika da- ğında, uzun vadede ihtimaller dikkate alınırsa, son İtalyan ge- nel seçimlerinin anlamı büsbü- tün ön plana çıkar. Seçmenle- rin ilmi sosyalizmden çok, ör- ğütlü ve ileri sosyalist fikirlere eğildikleri anlaşıyor.

İtalyan seçim sonuçları, he- nüz Batı'daki ekonomik buhran gelişilmeden sola eğilim gös- termiştir. Birden patlak verme- si beklenen Batı çapındaki eko- nomik kriz halk kitlelerini sar- tığından aynı eğilimin kuvvet- lenmesi büyük bir ihtimaldir.

Ayrıca İtalyan seçimleri gös- termektedir ki, Çekoslovakya olayları Batı Avrupa'nı segmeni sosyalizmden yıldırmamış, aksi- ne, sosyalizme yaklaştırmıştır. Çünkü Doğu Avrupa ülkelerin- deki sosyalist yönetimler, yavaş yavaş Batı'nı seçmenlerin politik zevkine daha uygun gelmeğe başlıyor. Kapitalist rejimlerin yarattığı tedirginlik, Batı'nı seç- men kitlelerine gençlerin her yıl daha fazla katılmalarıyla şid- detleniyor.

Halûk TANSUĞ

ant yayınları

ANT okurlarının, her bakımdan güvenerek okuyabilecekleri seçme eserler yayınlamak üzere kurduğumuz ANT YAYINLARI, sizlere sunacağı ilk kitapların hazırlıklarını sona erdirmek üzeredir. Çok yakında aşağıda açıklamış olduğumuz kitaplardan ilk olarak Ernesto Che Guevara'nın «SAVAŞ ANILARI», Stokely Carmichael'in «SİYAH İKTİDAR» ve Emile Burns'un «MARKSİZMİN TEMEL KİTABI» isimli eserleri okurlarımıza sunulacaktır.

Savaş anıları

Efsanevi ihtilalci ERNESTO CHE GUEVA- RA'nın ANT'ta özet olarak okuduğunuz Kü- ba savaş anılarının bütün ayrıntılarıyla bir araya getiren ve halen Avrupa'da satış re- korları kıran kitap...

Siyah iktidar

Amerikan zencilerinin genç lideri STOKELY CARMICHAEL, bu ay yayınlanan bu eserinde zencilerin içinde yaşadıkları ağır koşu- ları bütün çıplaklığıyla gözler önüne sererek Amerikan toplumunu gerçekçi bir biçimde eleştiriyor ve Amerika'yı baştan başa sarsan «Siyah İktidar» hareketinin esaslarını açıklı- yor.

Marksizmin temel kitabı

Bugün Türkiye'de en çok tartışılan konular- dan biri de Marksizm'dir. Gergi Marksizm üzerine birçok kitap Türkçeye çevrilerek ya- yınlanmıştır. Ancak, bu dünya görüşünü her- kesin anlayabileceği şekilde basit olarak açıklayan bir temel kitabın yokluğu daima kendisini hissettirmiştir. Emile Burns'un bu eseri, bu ihtiyacı karşılayacaktır.

Yaşantım

Ünlü Sovyet ozan YEVTUÇENKO'nun adı Türkiye'de de yayılmış, şiirleri zaman zaman dilimize çevrilmiştir. Ancak Yevtuçenko'nun kimliği hakkında fazla bir şey bilinmemek- tedir. İşte bir otobiyografi olan bu ünlü ese- rinde YEVTUÇENKO kendisini, sanat haya- tını ve Stalin dönemi'ni anlatmakta, bu ara- da Sovyet sanat dünyasına da ışık tutmak- tadır.

...Ve Yaşar Kemal

Dünyaca tanınmış Türk romancısı YAŞAR KEMAL'ın bundan böyle bütün eserleri ANT YAYINLARI tarafından yayımlanacaktır. YAŞAR KEMAL'ın ilk olarak yayımlanacak üç eseri, hiç mevcudu kalmamış olan ORTA- DIREK ve YER DEMİR GÖK BAKIR ile bu serinin son kitabı olarak yeni yazılmış bulu- nan ÖLMEZ OTU'dur.

ANT YAYINLARI hakkında etraflı bilgi almak yada sipariş vermek isteyen okurlarımız ve bayilerimiz «Cağaloğlu - Başmusaşık Sokak, Emek Han. 16/29 İSTANBUL» adresindeki ya- yınevine bizzat başvuracakları gibi, «ANT YAYINLARI - P.K. 701 Sirkeci - İSTANBUL» adresine isteklerini mektupla da bildirebilirler...

Nâzım Hikmet'ten anılar...

Kemal SÜLKER

Nâzım Hikmet'in dünyamızdan uzaklaştığı günün üzerinden beş yıl geçti. Ama Nâzım, her geçen gün okuyanları, anlayanları artan ve de düşmanları azalan bir büyük ozan olmada devam ediyor. Nâzım'ın düşmanları, insanın insanı sömürmesinden yana olanlar, bir de beyinleri gartlandırılmış zavallı insanlar arasından çıktığı için gittikçe azalıyorlar. Ama dostlar, ama sevenler, ama beğenenler, ama dinleyenler pek çok artıyor. Bugün bile güzelim memleketimizde Nâzım Hikmet yeniden yaşıyor ve yeniden keşfediliyor. Hatta diyebiliriz ki, Nâzım'ın yaşadığı yıllardaki okurunun sayısı, bugünkünden çok azdı.

Nâzım Hikmet, İkinci Dünya Savaşı devam ederken çok ıstırap çekti. O kadar ki, savaşın gelişimini adım adım izleyerek yaşadı. Radyo sevgisi, harita sevgisi o savaş yıllarında filizlendi Nâzım'da. 1944 yılında son derece sınırlı, hasta ve çekilmez deneyecek kadar kızıyordu. O yıl bir, yada çok çok iki şiir yazabildi sadece. Ama duygularını daha çok mektuplarda dile getirdi. Eşi sayın Piraye Hammedî'ye mektuplarında herhalde bu duyguları apaçık görülebilecektir. Bana gönderdiği mektuplarda da yazamamaktan şikâyetçi oluydu. Nâzım, İkinci Dünya Savaşında saldırgan Hitler ordusu erlerinin duygularını dile getiren şiirlere önem veriyordu. Hans ve Gilbert'in dilinden anlattıkları her halde bir gün yayımlanacaktır. Bir Polonya kasabası kilisesinde geytanın iğvasına kapılan, birilerini anlatan uzun şiirin ilk kopyasını aldığım gün Abidin Dino dostla birlikte hemen okunmuştu. Dino, kopyasını almak için esas metni almıştı. Sonra da Dino uzun süre ortalarda görümemiş ve şiir kendisinde kalmıştı. Ben yeniden o uzun şiiri ve de Atlantik'in dibinde dirseğine dayalı yatan bir ölünün gördükleri hakkındaki şiir parçasını Nâzım'dan istediğim için onları yeniden daktilo edip göndermeyi bir mektubunda vâdetmişti.

Nâzım, bazı şiirlerinde kendinden söz ederken Halil adını kullanırdı. Şiir aşından kısır geçen 1944 yılında kendi deyişleriyle ekendi hapisti ama, kafası geziyordu. Savaşın, tecavüzle uğrayanlarca kesin zafere ulaşması için âdeta Bursa hapishanesinde cephedeymiş gibi savaşıyordu.

Dediği doğrudu:

«İnsanlar öyle,

Kiminin kendi gezer kafası

hapis

Kiminin kendi hapis, kafası

gezer...»

Ve bakalım hapisteki Nâzım'ın, kafası gezen Nâzım'ın İkinci Dünya Savaşı yıllarındaki hâline:

«Yaymıştı Halil Doğu Cephesinin haritasını

Odamın ortasına, betona.

Gazetelerden kesilip yapı-

tırılmış

ölçüsü ayrı her parçama.

Baltık, Karadenize dehşetli

yakın

Varşova burnu dibinde

Kıyefin.

Orel, Briyansk'tan alabildi-

ğine uzak

ve Halil'in hartasında Mos-

kova'ya varabilmek için

bazen bir arpa boyu, bazan

bir dünya yol aşılacak.

Halil göz resmi çizmiş kayı-

larına hartanın,

gözlerin kimisi çift, kimisi

tek,

gözlerin kimisi önden, kimi-

si yandan,

inatla ve ısrarla bakan

bir gözün yarılmış kaşı

ve pınarlarından

sızmakta kan.

Gözlerin bazıları altalta

üstüste karma karışık.

Gözlerin bazıları alabildiği-

ne açık

okunuyor dehşetle yazıları

ve kilitli ceviz kutular gibi

bazıları.»

BEŞEROĞLU

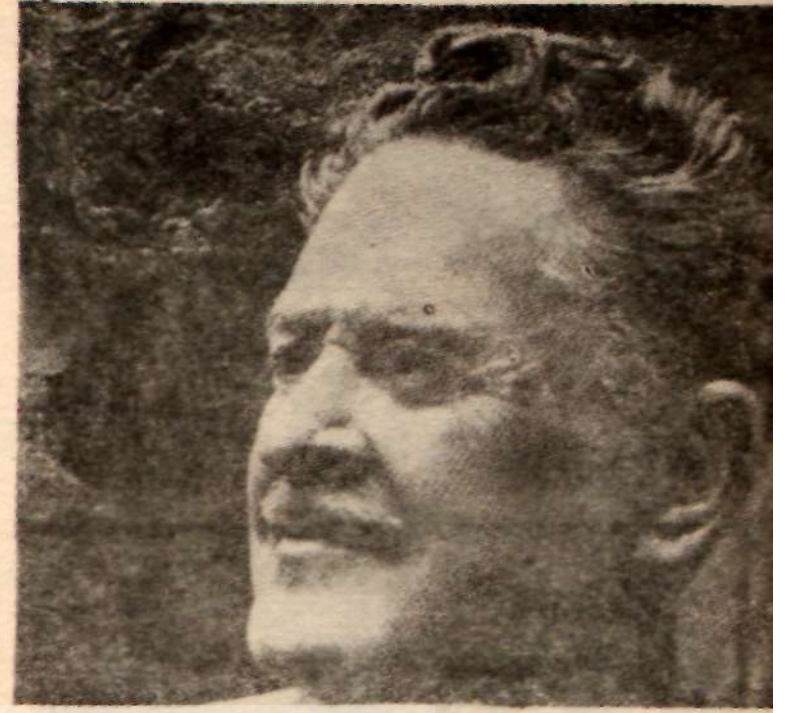
Büyük Türk şairi Nâzım Hikmet'in ölümü, bütün dünyada olduğu gibi Azerbaycan Türkleri arasında da büyük bir üzüntü yaratmış. Azerbaycan'ın kadın şairlerinden Nigâr Re-fibeyli O'nun için aşağıdaki ağıtı yakmıştı.

Ölümün bizi
Ele yandırdı,
Ele yandırdı ki gardaş,
Ne demeye dilim gelir
Bu derdin ağırlığına...
Çığnını vermeseydi halklar
Biz bu gam yükünü
Çekebilmezdik,
Ağlamasaydı seni dünyanın
anaları,

Bir derya gözyaşı
Dökebilmezdik...
Seni gurbette deyil,
Sürgünlerde deyil,

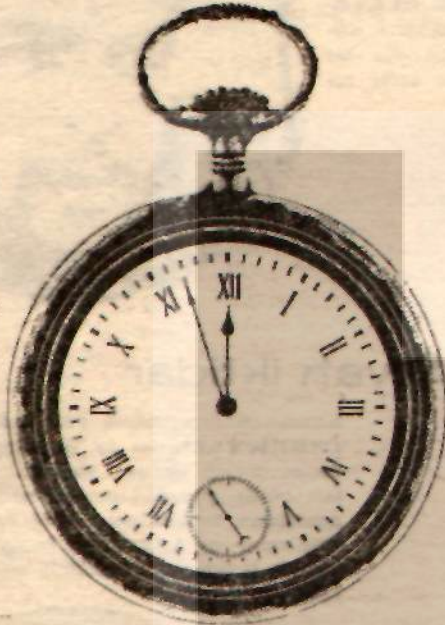
Arzularının dünyasında
Sevdiğin seherde bastırıldılar...
Tabutunun dasında
Milletleri, halkları
Gardaş gördüm,
Rus gızının, Arap şairinin
Alman komünistinin
Gözünde yaş gördüm.
Işıkydı arzua, niyetin
İnsan idin,
Oğlu idin büyük beşeriyetin,
Guruyan dudağın,
Şikest heyvanın,
Sönen yıldızın

Kederini duyurdun...
İnsanın gamını
Hamudan evvel...
Sevdiğin, hahna yandırdın
İnsanların arasından
Gopardı seni amansız ecel...
Şeker bile yiyebilmeyen
Ölü uşakların...
Hahna yandırdın,
Harabaklılar altından
Candamp kalkabilmeyen
Baharın hahna yandırdın...
Yandı... Kerem gibi yandı,
Yahşi adamları dost bildin
Gardaş sandın...
İstedin insan fenahgün
Temizlemek.
Ezilen beşeriyet için
Döğünürdü sinendeki
Büyük yürek...

NAZIM HİKMET

— Zaman ilerledikçe daha devleşen Türk şairi —

Reklam, işlerinizi saat gibi yürütür

REKLAM VE TANITMA FAALİYETLERİNİZİ
yurt içinde ve dışında
EN ETKİLİ VE EN İSRAFSIZ ŞEKİLDE YÜRÜTMEK İÇİN
Kurumumuz hizmetlerinden faydalanınız

BASIN İLÂN KURUMU

Cağaloğlu, Türkocağı Cad. no. 1, kat: 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01, İstanbul

BASIN: 18288/472

ŞİDDETLİ
BAS
AĞRILARINA
KARŞI
GRİPİN
Gripin ile
kullanılır!
GRİPİN
GRİPİN
GRİPİN
GRİPİN 4 saat ara ile günde 3 adet alınabilir

YENİ AJANS: 2810/473

HALKIN SESİ

Hazırlayan: Aşık İHSANİ

ALBAYRAK

Bu hafta size Ege'nin ender yetiştirdiği halk ozanlarından biri olan, Bahkesirli Şair CAHİT ALBAYRAK'ı tanıtalım.

ALBAYRAK'ın her dediği söz, zulmün koynuna düşen bir ateş gibidir. Bahkesir şehrinin üzerine çöken irtica bulutlarını alev alev yakan, dağıtan bir de ATEŞ adında bir gazetesi var.

ALBAYRAK'ın bir şiiri elime geçti. Buyurun bu şiiri siz de okuyun:

BU GİDİŞ NEREYE?..

Bizi ata benzettiler
Üzerimize bindiler
Dolu dizgin yürüttüler
Bu gidiş nereye beyler?

İrticaya el ettiler
ATA'ya gâvur dediler
Bizi ikiye böldüler
Bu gidiş nereye beyler?

Madrabaz kahpe kediler
Bize komünist dediler
Hakkı, hukuku yediler
Bu gidiş nereye beyler?

Sömürgeci tac ettiler
Onun ardından gittiler
Vatan'ı pula satılar
Bu gidiş nereye beyler?..

Ama biliyordun: Son gülen güzel güler!

Ne çare? Nâzım, en tatlı gü-lüşlerini, doyarsıya kahkahalarını hasretlik içinde kaybetti. Şimdi, onun 1949 da yazdığı Ninnî'sini bugün kendisine oku-yalım:

«Ruhum
gözlerini yumuşacak yum
ve gömülür gibi suya
çiplak ve beyaz giriver
uykuya
rüyaların en güzel bekliyor
seni
ninni..

Ruhum
gözlerini yumuşacak yum,
kucagımdaymışın gibi bırak
kendini
ninni..

Uykunda uşutma beni
ninni..
Gözlerini yumuşacak yum
yeşil el gözlerin!
ninni ruhum,
ninni..»

Umidin, arzun
İnsanlara bağhyd
Yarab yüreğin
Vatan hasretin,
Hicranla dağhyd...

İndi, sevdiğin, muhabbetle
baktığın

Gözler ağhyr...
Yıllarla hasretini çektiğin
Balaca oğlun Memet ağhyr...
Anaların en güzeli
Münevver ağhyr...

Ezilen, taptalanınlarm
Ümitsizlerin, çaresizlerin dostu
İşleyip işleyemeyenlerin dostu
İşgün, güneşin hemdemi
Niye reva gördün bize
Dağ boyda ağırlığı olan
Bu matem...

Edebiyatımızda insan

Bir konunun toplumu ilgilendiren sözü olmadıkça yararsız ve yetersizdir. İki kişi arasındaki olay ve konuşmalar, bu iki kişinin çıkar ilgileri içinde kaldıkça toplumu ilgilendirmez. Oysa, bu iki kişi arasındaki konuşmanın toplumsal kaygısı varsa, haliyle toplum, konu ile ilgilenecektir. Bu, bir eser ise o toplumun malı olduğu kadar, dünya insanlarının da malı olur.

Şu dünyada biz insanlar, bir de diğer yaratıklar vardır: Bulut, ovalar, dağ, deniz, baklar, ayılar, ağaçlar, otlar, çiçekler, daha daha...

Diğer yaratıklar, insan oğlunun rolünü oynaması için sahne ve dekorlardı.

İnsan oğlu: sevmesi, yalanı, hırsızlığı, öldürmesi ve acımasıyla rolüne başlar. En önemli

yanı yaratması, sevmesi ve öldürmesidir.

Güzel sevmesi, bagta gelir, elbette. Yaratması da güzel ve gerçek sevmesinden doğar.

Bir şey daha var: İnsan oğlu, sahibolmak ister. Böylece, insanlar arasında çatışma olur. Yalanı, hırsızlığı ve öldürmesi de ondan sonra başlar.

İnsan oğlu, ölümden korkagelmıştır. Ölümün korkunçluğunu giderebilmesi için şiiri, telde sesi, fırçayı, resmi, mermeri seferber etmiştir.

Ne şiir, musiki, resim ve mermer, ne de huriler, insan oğlunun avuntusu olamamıştır. Bu değişik nedenler içinde de yaratmakta, yaratmaktadır.

Sen insanlığı ne boş çabalar içindeyin? İnsanı sevmesini bilsen, diğerlerine lüzum kalmazdı. Ne yalan, ne öldürmek.

İnsanların mutluluğu cennette değil yeryüzündedir. O da insanı sevmekle olur.

Savaşta kan rengini unutmak gerekiyor, böylece.

Yarın dudagından getirilmiş bir katre alev keremiller, altın kulelerdeki kuruntuların hepsi ölümlüdür.

Ey insanlığı! Bu mutsuzluktan kurtulabilmen için sebah duan, insanı sevmek olmalıdır.

Bu sözler, yeryüzünde ana konunun insan olduğu gerçeğini ortaya çıkarmaktadır. Bu ana konuya yöneldiğimizde önemli olan, insanın kaşı, gözü, dudagi, saçları ve boyu bosu değil de ruhu olduğunu görmektir.

Yüzyıllar boyu süren edebiyatımızın çabalarında bu gerçeğe varılamamıştır. Mistik davranışların ötesinde insanın sevmesi, ölmesi, acıması, kışkırtılması, kızması, ölmesi ve özgürlük gibi ruhsal açılarının dışında kalmıştır.

Ancak halk şairleri: sömürülme ve kula kul olmaya karşı çıkma ilgisizlikle divan edebiyatının belirli sınır çizgilerini aşmışlardır.

Tanzimat edebiyatına kadar süregelen zaman içinde roman, öykü ve oyun türlerine yabancı kalmamıştır. Fuzuli'den beri olan zaman içindeki (hikâyelerin) öykülerin konuları, Arap ve Acem'in benzetmelerinden öteye geçmemiştir. Divan edebiyatı, (ben 62 saydım) belirli sayıda mazmun-benzetme çemberi içinde dö-nüp durmuştur. Ayrıca Arap ve Acem'in sözcekleleriyle doldurulmuş Osmanlıca'nın yanıbaşında Türkçe sözceklelerin uzatması ve kısaltması (imale, zıhar) ses yapılarına uyumayan bir de aruz vezni, Türk'ü kendi diline yabancı hale getirmiştir.

Yüzyıllar boyu akış içinde Mevlana'dan sonraki sürede bir yığın kof mumya sıralanmıştır. İnsan ve insan özgürlüğünü ele alana rastlanmamıştır.

Sonra Fikret, insan diyor ve Namık Kemal Hürriyet (Özgürlük) diyor. Daha sonra Mehmet Emin, «Ben bir Türk'üm» mısraı bağlamasıyla milli benliği hatırlatıyor.

Edebiyatımızın son çağı, şiirde romanda, öyküde ve oyunda insanı ve insanın özgürlüğünü ele alıyor.

Nâzım Hikmet'ten sonra da halktan kopma Aşık İhsani, güçlü ve gur sesiyle sömürme ve kula kul olmaya karşı haykırıyor. Hem de nasıl haykırıyor?

Ağaların çıkarları uğruna,
Köy dolusu esire bak, esire!

Hüseyin ULAŞ

ÇİFTE İNDİRİM!

BU HAFTADAN İTİBAREN
ABONE OLMAK SURETİYLE

Dergisi'ni

84

Kuruşa okuyabilirsiniz

Her hafta 125 kuruş vererek okuduğunuz ANT Dergisi'ni bundan böyle yüzde 33 indirimle 84 Kuruş'a okuyabilmek için

ANT'a abone olunuz

ANT'ın yaz aylarında uygulayacağı yeni indirimli abone tarifi şöyledir:

YILLIK 44 LİRA
6 AYLIK 22 LİRA
3 AYLIK 11 LİRA

İndirimli tarifieden yararlanmak için havale kâğıdının arkasına açık adresinizi yazarak «ANT DERGİSİ — P. K. 934 — SİRKECİ — İSTANBUL» adresine göndermeniz kâfidir.

ABONELERİMİZE İNDİRİMLİ KİTAP

ANT'a abone olanlar, ayrıca, yakında ANT YAYINLARI tarafından yayımlanacak olan kitapları da abone süresi içinde yüzde 20 indirimli olarak temin edebileceklerdir. Bunun için de abonelerimizin, yüzde 20 indirimli fiyat üzerinden kitap bedelini «ANT YAYINLARI — P. K. 701 — SİRKECİ — İSTANBUL» adresine posta havalesiyle göndermeleri ve havale kâğıdının arkasına abone numarasıyla hangi kitabı istediklerini yazmaları yeterlidir. Böylece, ANT'a abone olanlar, hem dergilerini yüzde 33 indirimle okuyacaklar, hem de ANT YAYINLARI'ın yüzde 20 indirimli temin edebilecekleri bir kaleme iki büyük imkândan birden yararlanacaklardır.

ANTA DERHAL ABONE OLUNUZ

Nigar REFİBEYLİ

BABIALİ'DE İLGİNÇ BİR POLEMİK!

27 Mayıs 1968 tarihli Cumhuriyet'te «Olayların Arındaki Gerçek» köşesindeki «EVRAKA» başlıklı yazıdan:

«Adam masasının başında dülalliyordu. Biraz önce muhasebeci, işçilerin aylıklarını ödeyeceğini söylemişti. Oysa bugün mayısın 27'siydi. 4 gün sonra mürettabi para isteyecek, muhabiri para isteyecekti. Gazetesinin tirajı artmıştı ama, satış geliri bir türlü yükselmeyordu. Müstüman kardeşler bol bol satış yapıldığını müjdeliyorlar, fakat iş para göndermeğe geldi mi, bolluk darlığa dönmüşüyordu. Camilerin önüne, mesgitlerin önüne astığı gazeteleri de zararın cabasıydı. Üstelik hac farızası ona hayli tuzluğa mal olmuş, döndüğünde kurmak istediği Müstüman Kardeşler bakkaliyesinin parlak geleceğine nur çocukları nedense iftihat etmemişlerdi.

Ayin sonunu, para için bir yasa bırakıp hayale dalmıştı yine. Kendisi yastıklar arasında uzanmıştı. Önünde fışkıyeli bir havuz vardı. Havuzun içi gerbet doluydu. Hizmetkârların lütfetmeye çalışırken kimisi buz gibi gerbet sunuyordu. Hayalini biraz daha genişletti. Erkek hizmetkârların yerini bu defa kadın gibi kızlar almışa başlamıştı. Önce irkilirdi, kızları kovmak istedi, fakat sonra vazgeç-

Dedektif Mr. McKafli!

Solcular geçen 29 Nisan'da Ankara'da güya o günün yıldönümünü kutladılar. Bu bir sosyalist ihtilal denemesiydi ve komünist ihtilalden farkıydı...

Fikir Kulüpleri Federasyonu, çok önce bildiri yayınlamış, NATO'ya ve Amerika'ya karşı çıkmış, Rus ve Çin emperyalizminden bahsetmemiş, hiç sömürgeci olmayan Amerika'yı emperyalist göstermiş...

Güçbirliği kuran devrimciler de, aynı şekilde bildiri yayınlamışlardır; bu bildirinin adı «ANT»'tir, asarı solu Türkiye İşçi Partisi'ni destekleyen haftalık gazetesinin de adı budur.

KADIRCAN KAFLI
(Tercüman - 27.5.1968)

ti koymaktan. Nasılsa hayaldi bu, kimse görecekti ve bilecekti değildi ya! Üstelik kızlar da, esmeri, sarıgını, kumrah ile o kadar tatlı idiler ki, «ışte» dedi içinden. «Cennet herhalde böyledir».

Birden akına geldi, Ulu Hakan'ın gülüşü: Demek ki, cennetmekân onu cennete çekmek için muttasıl bakıp duruyordu. Titredi. Ya gerçekten çekiverirse! Nabzını tuttu, atıyordu: Yüzünü avuçladı, ter içindeydi. Demek yaşıyordu. Daldığı hayal âlemi dağılmıştı ama, yaşıyordu. Mesele yaşamaktaydı. Mesele yaşarken cenneti bulmaktaydı. Cenneti bulmak için de para, çok para kazanmaktaydı... Nasıl kazanacaktı çok parayı? Kâğıdı kalemi aldı, bağladı hesap yapmaya:

Türkiye'de 32 milyon Müslüman vardı. 32 Milyonun onda biri ayda 1 lira verse 3 milyon 200 bin lira toplanır, yılda bu 40 Milyon'a yaklaşırdı. 40 Milyon'la neler yapılmazdı, neler... Rotatifler, hem de ofset cinsinden, kurulum, yayınevleri, dev reklâm ajansları faaliyete geçirdi. Arkasından ilanlar ve reklâmlar oluk oluk akardı. Ondan sonra da gelisin fışkıyeli gerbet havuzu, hürirler, gılgımlar, yeryüzü cenneti.

Ve oturdu, «Ey Müslümanlar» diye başlığı koydu, günlük makalesini yazmaya başladı.

28 Mayıs 1968 tarihli Bugün'ün «Günöğ» köşesinde Mehmet Şevket Eyyf'ın «KENDİSİ KAPİTALİST, GAZETESİ KOMÜNİST BİR BABIALİ PATRONU» başlıklı yazısından:

«Kendisi kapitalist, gazetesi sosyalist Babialî patronu o gece Boğaz'daki bir pavyonda çok viski içmişti. Şu meret içkiye pek tutkundu. Dayanamıyor, ölçüyü kaçırmıyordu. Pavyonda hem mason, hem de komünist Mutlu azınlık mensupları vardı. Hepsi de dostlarıydı. Ko-

münistler darımsınlar diye bir hayli votka içip havyar da yemişti...

Nasıl soyunduğunu, kendisini yatağa nasıl attığını hatırlamıyordu. Sızıp kalmıştı...

Sabah 4 sularında büyük bir gürültüyle uyandı. Beyni zonk-luyordu. Ağzı çirig çanağı gibiydi. Bütün vücudu sızım sızım sızıyordu. Korkunç gürültü a-partımanın diğer dairelerindeki radyolardan tagıyordu. Zor ger yataktan doğruldu. Radyoya açtı.

Aman... O da ne! Hiç bu kadar çabuk olacağını bekle-miyordu. Radyoda Enternasyonal marşı, evet komünist marşı çalıyordu. Birden gözünde uyku muyku kalmadı. Kanlı damar-larla kanaviçelenmiş mavimtrak gözleri fincan gibi açıldı... Bir kaç dakika sonra marş bitti. Cırtlak bir ses bağırmağa başladı:

— Emekçi ihtilali tahakkuk etmiştir. Gerici ve burjuva idare devrilmiş, yerine tüm sosyalist bir düzen kurulmuştur. Yaşasın sosyalizm.

— Bu kadar erken olacağını sanmazdım. Hemen gazete-ye koşmak, dedi.

Yıllardan beri köruklediği so-syalist ihtilalin gazeteci önder-lelerinden sayılırdı. Şu kritik an-da iş başında bulunmıyordu.

Lüks arabasına atladı. Asfalt-ları yutarcasına sürdü. 10 dakı-ka sonra gazete idarehanesinin önündeydi. Hemen arabadan in-di. Bina içi ıdı. Merdivenleri koşarak çıktı. Tam kapıdan gi-recekti ki, hafin bir ses «dur!»

diye haykırdı. Döndü baktı; bu memurlarından biriydi. Adam tekrar bağırdı, «Binaya ve te-sislere sendika el koymuştur. İçeri giremezsiniz, derhal geri dön!»

«Pis kapitalist defol!.. Burju-va döküntüsü!.. Sen bizim sırtı-nuzdan milyonlar vuran düze-nbaz!.. Sen komünizm tüccarı!.. Yıkıl gitt!.. Şimdi parçalarız hal!» Tehditleri ayyuka çıkıyor-du.

Kendisi kapitalist, gazetesi komünist herifi yaka paça sü-rüklediler.

Binanın arka tarafında bir duvar dibine göldürdüler. Yer kan içindeydi. Gözlerini bağladı-

lar... Bir mülis mangası sıraya dizildi. Bir ses:

— Ateşeee!..

diye haykırdı. Bir çatırtı duyuldu. Bizim patron aah ya-dım diye bağırdı.

.... Kendisi kapitalist, gazete-si komünist olan bagyaza gözlerini korku ile açtı. Yata-kerden sırtısıkam olmuştu. Gör-düğü korkunç rüyanın tesiriyle tüyleri hâlâ diken dikendi. Ah-hya pufiyya yatağından doğru-du. Bağucundaki telefonu çevir-di, idarehaneyi buldu:

— Alo, sen misin? Ha evet, NATO'ya hayır kampanyasına yine manşete atalım... Tamam... Ben şimdi geliyorum..

VATANDAŞ VE BAKANI

Maras'ta, Demirel «keçi boynuzu» örneği konuşma-larından birini yaparken Millî Savunma Bakanı Alunet Topaloğlu otomobilinin yanında ve gölgede zaman şil-dürüyordu. Ayakkabıları ve pantolonun paçaları toz içinde kalmıştı. Bir bakan seyretnenin zevkine varma-ya çalışan vatandaşlardan birine Topaloğlu, ayakkabi-larını gösterip tozunu silmesini istedi. Vatandaş baka-nının önünde hemen diz çöküp, gömleğinin eteklerini çıkardı ve ayakkabıların tozunu silmeye başladı. To-paloğlu, pabuçlarının tozunu vatandaşa sildirirken sol eliyle de paçasını da göyle yukarı doğru kaldırmıştı. İşte tam o sırada, bir fotoğraf makinesinin denklanşö-rüne basıldı ve yukarıdaki görüntü tespit edildi... Bu resim ve ortaya koyduğu AP zihniyeti konusunda bir başka şey demeye lüzum yoktur sanıyoruz...

Ummetçinin "ehven-i şer",i...

Anayasayı değiştire-coksek, AP bünyesinde toplanmak ve idareciler mabeyninde muharrik kuvvet olmak mecburiye-tindedir. Bazıları AP'yi «ehven-i şer telâkki eden-lere gıtmaktadırlar. Hat-lâ artık samimi mukad-desatçıların bir araya ge-lip bir parti kurması lâ-zım geldiğini de öne sür-mektedirler. Böyle düşü-menler, bir parti yata-tak kuvvete sahip olduk-larını zan ve vehmediyor-larsa, işte meydan; çık-sınlar ortaya, girsınlar AP teşkilâtına, bu parti-yi başkaları değil; onlar idare etsin ve böylece de çikâyetçi oldukları «eh-ven-i şer» politikasından kurtulsunlar!

N. MUSTAFA POLAT
(B. Sabah - 28.5.1968)

Morrison'a karşı Thomson Vehbi!

Bir Amerikan firmasının bir yıllık müsavir-mühendisliğini yaptı diye, Türkiye Bağ-bakanına Morrison adını takmağa kalkışan Türk solları, bir Vehbi Koç'a, Siemens Vehbi, Ford Vehbi, Thomson Vehbi, Barraugh's Vehbi, General Electric Vehbi, Mobil Vehbi ad-larından hiçbirini takmağa cesaret edemediler mi veya bir Eczacıbaşı'na yabancı ilâç-lardan bir tekinin adını dahi ekleyerek isim takmağa korktular mı, ben böyle mücadele-ye gülmek için bir ağzı zor bulurum!

BEDİİ FAİK
(Dünya - 30.5.1968)